

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМЫН
ХАРЬЯА ЗООНОЗЫН
ӨВЧИН СУДЛАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

ЗООНОЗЫН ӨВЧНИЙ 2017 ОНЫ
СТАТИСТИК ЭМХЭТГЭЛ
№13

УЛААНБААТАР
2017 он

ӨМНӨХ ҮГ

Зоонозын Өвчин Судлалын Үндэсний Төвийн мэргэжилтнүүд Зоонозын Өвчин Судлалын Үндэсний Төв, Аймаг, Нийслэлийн Зоонозын Өвчин Судлалын Төвүүдийн мэдээ, тайланд үндэслэн статистик эмхэтгэлийн ээлжит 13 дах дугаарыг та бүхэнд хүргэж байна.

Энэ удаагийн эмхэтгэл нь нийт 6 бүлэг, 31 хүснэгт, 23 зургаар илэрхийлэгдсэн зоонозын халдварт өвчний статистик мэдээллийг агуулсан.

Сүүлийн жилүүдэд зоонозын халдварт өвчнүүдийн хүний өвчлөлийн сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлын тоо өссөөр байна. Нийт тохиолдлын дийлэнх хувийг хачгаар дамжих халдварт өвчнүүд эзэлж байгаа бөгөөд 2017 онд хачгаар дамжих халдварт өвчний нийт 465 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 139(42.6%)-иар өссөн байна. Зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн түвшин 10000 хүн амд 1.5 байна.

Энэхүү эмхэтгэл нь энэ салбарын мэргэжилтэн, судлаач нарын эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил, зоонозын халдварт өвчнүүдийн хариу арга хэмжээг зохион байгуулахад нотолгоо, суурь мэдээлэл болгон ашиглагдах ач холбогдолтой.

Энэхүү эмхэтгэлийг хамтран боловсруулсан салбарын нийт хамт олондоо талархал илэрхийлье.

Эмхэтгэлийн агуулга, бүтцийн талаарх санал хүсэлтийг dulamraqchaa@nczd.gov.mn хаягаар ирүүлнэ үү.

ЗООНОЗЫН ӨВЧИН СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВИЙН ЗАХИРАЛ

АНАГААХ УХААНЫ ДОКТОР Н.ЦОГБАДРАХ

ГАРЧИГ

БҮЛЭГ 1. ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ	6
1.1 Монгол улсын хүн ам.....	6
1.2 Монгол улсын малын тоо	7
1.3 Зоонозын өвчин судлах байгууллагын хүний нөөц.....	8
БҮЛЭГ 2. ЗООНОЗЫН ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ МЭДЭЭЛЭЛ	10
2.1 Зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй тохиолдлын мэдээлэл	10
2.1.1 Нийслэлийн хэмжээнд хүлээн авсан зоонозын халдварт өвчний эрсдэлтэй амьтны дуудлага	11
2.2 Зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл.....	12
2.3 Тарваган тахал	15
2.3.1 Тарваган тахал өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл.....	15
2.3.2 Тарваган тахал өвчний байгалийн голомт.....	16
2.3.2.1 Тарваган тахал өвчний байгалийн голомт хяналтын шинжилгээ	17
2.4 Боом	20
2.4.1 Боом өвчний малын өвчлөлийн мэдээлэл.....	20
2.4.2 Боом өвчний байгалийн голомт болон орчны хяналтын шинжилгээ	21
2.4.2.1 Боом өвчний байгалийн голомт хяналтын шинжилгээ	21
2.4.2.1 Боом өвчний орчны хяналтын шинжилгээ	21
2.4.3 Боом өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл	22
2.5 Хачгаар дамжих халдвар.....	24
2.5.1 Хачгаар дамжих халдварын тандалт судалгаа	24
2.5.2 Хачгаар дамжих халдварын байгалийн голомт.....	24
2.5.3 Хачгаар дамжих халдварын хүний өвчлөлийн мэдээлэл.....	25
2.5.3.1 Хачигт риккетсиоз өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл	25
2.5.3.2 Хачигт энцефалит өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл	27
2.5.3.3 Хачигт боррелиоз өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл.....	28
2.6 Галзуу	30
2.6.1 Мал, амьтны галзуу өвчний мэдээлэл	30
2.6.2 Галзуу өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл.....	31
2.7 Хумхаа.....	32
2.8 Урвах тахал /Холер/	33
2.8.1 Урвах тахал өвчний хяналтын шинжилгээ.....	33
2.8.2 Урвах тахал өвчний хүний өвчлөл.....	33
2.9 Денге чичрэг	35

2.10 Шулууны томуу өвчний тохиолдол, тархалт	36
2.10.1 2017 онд олон улсад бүртгэгдсэн шулууны томуугийн А (Н5N1) вирусн хүний өвчлөлийн тохиолдол ба нас баралтын мэдээлэл	36
2.10.2 Шулууны томуугийн А(Н5N6) вирусн хүний өвчлөлийн мэдээлэл:	37
2.10.3 Шулууны томуугийн А (Н7N9) вирусн хүний өвчлөлийн мэдээлэл:	37
2.10.4 Шулууны томуугийн А (Н5N1) вирусн шулууны өвчлөлийн мэдээлэл: ..	37
БҮЛЭГ 3. ЗООНОЗЫН ХАЛДВАРТ ӨВЧИЙ ДАРХЛААЖУУЛАЛТ	39
3.1 Галзуу өвчний дархлаажуулалт	40
3.2 Тарваган тахал өвчний дархлаажуулалт	40
3.3 Боом өвчний дархлаажуулалт	41
3.4 Хачигт энцефалит өвчний дархлаажуулалт	41
БҮЛЭГ 4. ЛАБОРАТОРИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ	42
4.1 Лабораторийн шинжилгээний ерөнхий үзүүлэлт	42
БҮЛЭГ 5. АРИУТГАЛ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ, БИОҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	46
БҮЛЭГ 6. ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭ, СУРГАЛТ, СУРТАЛЧИЛГАА.....	48
6.1 Эрдэм шинжилгээний ажил	48
6.2 Сургалт, сурталчилгаа	49
6.2.1 Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн сургалт	49
6.2.2 Хүн амын дундах сургалт, сурталчилгаа	49
6.2.3 Цахим хуудасны үйл ажиллагаа	50

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. 2012-2017 оны Монгол улсад оршин суугаа хүн амын тоог аймгаар илэрхийлсэн үзүүлэлт	6
Хүснэгт 2. 2012-2017 оны Монгол улсын малын тоог аймгаар илэрхийлсэн үзүүлэлт	7
Хүснэгт 3. 2017 оны ЗӨСБайгууллагын хүний нөөцийн тоон үзүүлэлт	8
Хүснэгт 4. 2012-2017 оны зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй тохиолдлын харьцуулсан үзүүлэлт	10
Хүснэгт 5. Нийслэлийн хэмжээнд хүлээн авсан зоонозын халдварт өвчний эрсдэлтэй амьтны дуудлагын 2012-2017 оны харьцуулсан үзүүлэлт	11
Хүснэгт 6. 2012-2017 онд бүртгэгдсэн зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн харьцуулсан үзүүлэлт	12
Хүснэгт 7. 2017 онд Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн зоонозын халдварт өвчний 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшинг аймгаар илэрхийлсэн үзүүлэлт	13
Хүснэгт 8. 2017 онд бүртгэгдсэн тарваган тахал өвчний сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлын тоог аймаг, сумаар илэрхийлсэн үзүүлэлт	15
Хүснэгт 9. 2016-2017 оны тарваган тахал өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт	15
Хүснэгт 10. 2012-2017 оны тарваган тахал өвчний байгалийн голомт хяналтын шинжилгээний үзүүлэлт	17
Хүснэгт 11. 2018 оны тарваган тахлын байгалийн голомтын халдварын аюулын зэрэглэл	18
Хүснэгт 12. Боом өвчний голомтын болон орчны хяналтын шинжилгээний 2012-2017 оны харьцуулсан үзүүлэлт	21
Хүснэгт 13. 2016-2017 оны боом өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт	22
Хүснэгт 14. 2012-2017 оны хачгаар дамжих халдварын тандалт судалгааны харьцуулсан үзүүлэлт	24
Хүснэгт 15. 2016-2017 оны хачигт риккетсиоз өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт	26
Хүснэгт 16. 2016-2017 оны хачигт энцефалит өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт	27
Хүснэгт 17. 2016-2017 оны хачигт боррелиоз өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт	29
Хүснэгт 18. 2016-2017 оны галзуу өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт	31
Хүснэгт 19. 2016-2017 оны хумхаа өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт	32
Хүснэгт 20. 2012-2017 оны урвах тахал өвчний хяналтын шинжилгээний тоон үзүүлэлт	33
Хүснэгт 21. 2016-2017 оны урвах тахал өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт	33
Хүснэгт 22. 2016-2017 оны денге чичрэг өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт	35
Хүснэгт 23. 2003 – 2017 онд ДЭМБ-д мэдээлэгдсэн томуугийн А (H5N1) вирусын халдварын хүний өвчлөлийн тохиолдол, нас баралтын тоон үзүүлэлт	36
Хүснэгт 24. 2017 онд өвчилсөн тэжээвэр болон зэрлэг шувуудын тоо	37
Хүснэгт 25. 2017 оны зоонозын халдварт өвчний дархлаажуулах бэлдмэлийн төлөвлөлт, нийлүүлэлтийн үзүүлэлт	39
Хүснэгт 26. 2017 оны лабораторийн шинжилгээний тоон үзүүлэлт	43

Хүснэгт 27. 2016-2017 оны биоүйлдвэрлэлийн лабораторид үйлдвэрлэсэн биобэлдмэлийн тоон үзүүлэлт	46
Хүснэгт 28. 2016, 2017 оны ариутгал халдваргүйтгэл, цэвэрлэгээний үйл ажиллагааны тоон үзүүлэлт	47
Хүснэгт 29. 2017 оны эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн сургалтын тоон үзүүлэлт.....	49
Хүснэгт 30. 2017 онд ЗӨСҮТ-ээс зохион байгуулсан эрүүл мэндийн сургалт, сурталчилгааны тоон үзүүлэлт.....	49
Хүснэгт 31. 2015-2017 оны цахим хуудасны мэдээ, хандалтын тоон үзүүлэлт	50

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. 2000-2017оны зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн тоон үзүүлэлт	14
Зураг 2. Монгол орны тарваган тахал өвчний байгалийн голомтын төлөв байдал.....	16
Зураг 3. 2008-2017 оны тарваган тахал өвчний эерэг сорьц, илэрсэн өсгөврийн тоон үзүүлэлт	18
Зураг 4. 2010-2017 онд бүртгэгдсэн боомоор өвчилсөн малын тоо	20
Зураг 5. 2017 онд боом өвчний малын өвчлөл бүртгэгдсэн сум.....	20
Зураг 6. 2010-2017 оны боом өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдол, нас баралтын тоон үзүүлэлт.....	22
Зураг 7. Хачигт риккетсиозын байгалийн голомт	24
Зураг 8. <i>Хачигт энцефалитын байгалийн голомт</i>	24
Зураг 9. 2012-2017 оны хачгаар дамжих халдварын хүний өвчлөлийн тоон үзүүлэлт	25
Зураг 10. 2012-2017 оны хачигт риккетсиоз өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлын үзүүлэлт	25
Зураг 11. 2012-2017 оны хачигт энцефалит өвчний сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлын тоон үзүүлэлт.....	27
Зураг 12. 2012-2017 оны хачигт боррелиоз өвчний сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлын тоо	28
Зураг 13. 2012-2017 онд бүртгэгдсэн галзуугаар өвчилсөн мал, амьтны тоон үзүүлэлт.....	30
Зураг 14. 2017 онд галзуугаар өвчилсөн мал, амьтны тоог бүртгэгдсэн сараар илэрхийлсэн үзүүлэлт	30
Зураг 15. 2017 онд бүртгэгдсэн шувууны өвчлөл, үхэл хорогдлын тоог тивээр илэрхийлсэн үзүүлэлт	38
Зураг 16. 2008-2017 оны галзуу өвчний дархлаажуулалтын тоон үзүүлэлт	40
Зураг 17. 2000-2017 оны тарваган тахал өвчний дархлаажуулалтын тоон үзүүлэлт.....	40
Зураг 18. 2005-2017 оны боом өвчний дархлаажуулалтын тоон үзүүлэлт	41
Зураг 19. 2005-2017 оны хачигт энцефалит өвчний дархлаажуулалтын тоон үзүүлэлт	41
Зураг 20. 2012-2017 оны лабораторийн шинжилгээний тоон үзүүлэлт	42
Зураг 21. 2016-2017 оны эрдэм шинжилгээний ажлын тоон үзүүлэлт	48
Зураг 22. “Зоонозын өвчний тулгамдсан асуудал” олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал, 2017 он.....	48
Зураг 23. 2017 онд төвийн цахим хуудсанд ЗӨСТ-үүдийн нийтлүүлсэн мэдээний тоо	50

БҮЛЭГ 1. ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

1.1 Монгол улсын хүн ам

2017 оны жилийн эцэст Монгол улсын хүн амын тоо өмнөх оноос 1.9% /57964/- аар өсч 3.177.899, Монгол улсад оршин суугаа хүн амын тоо 2.2% /68182/- аар өсч 3.131.750 болсон байна.

Хүснэгт 1. 2012-2017 оны Монгол улсад оршин суугаа хүн амын тоог аймгаар илэрхийлсэн үзүүлэлт

Засаг захиргааны нэгж	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Улсын дүн	2.809.693	2.870.897	2.937.927	2.990.242	3.063.568	3.131.750
Баруун бүс	365.595	372.609	376.711	386.969	393.594	401.102
Завхан	69.672	69.788	69.632	69.641	70.852	72.104
Говь-Алтай	54.509	56.208	56.698	56.018	56.694	57.440
Баян-Өлгий	88.689	90.878	93.165	97.787	99.346	101.591
Ховд	78.449	80.217	81.479	83.127	85.325	87.363
Увс	74.276	75.518	75.737	80.396	81.377	82.604
Хангайн бүс	558.603	562.300	567.429	573.095	585.749	593.675
Орхон	90.367	91.135	92.705	98.750	101.891	101.652
Өвөрхангай	110.541	111.824	112.591	111.907	113.911	115.684
Булган	58.651	58.888	60.324	59.652	61.149	62.027
Баянхонгор	82.439	82.106	82.884	83.603	85.332	87.243
Архангай	91.894	92.451	92.896	91.760	93.509	94.923
Хөвсгөл	124.711	125.896	126.029	127.423	129.957	132.146
Төвийн бүс	457.928	468.328	475.899	477.159	492.021	502.728
Төв	87.410	88.399	90.049	89.765	92.832	94.462
Говьсүмбэр	15.240	15.694	15.891	16.308	16.934	17.399
Сэлэнгэ	104.282	105.234	105.253	104.725	106.677	108.768
Дорноговь	60.935	62.484	63.492	63.125	66.606	68.192
Дархан-Уул	88.875	93.554	97.342	97.691	99.796	101.879
Өмнөговь	56.585	58.555	59.665	61.367	63.661	65.645
Дундговь	44.601	44.408	44.207	44.178	45.515	46.383
Зүүн бүс	200.576	200.636	203.402	207.519	211.412	216.849
Дорнод	74.723	75.101	74.923	76.388	77.772	79.507
Сүхбаатар	55.648	56.347	57.414	58.792	60.032	61.323
Хэнтий	70.205	69.188	71.065	72.339	73.608	76.019
Улаанбаатар	1.226.991	1.267.024	1.314.486	1.345.500	1.380.792	1.417.396

1.2 Монгол улсын малын тоо

2016 оны жилийн эцсийн байдлаар Монгол улс 66.218.959 толгой малтай болж, малын тоо өмнөх оноос 7.6% /4.669.723/-аар өссөн байна.

Хүснэгт 2. 2012-2017 оны Монгол улсын малын тоог аймгаар илэрхийлсэн үзүүлэлт

Засаг захиргааны нэгж	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Улсын дүн	40.920.915	45.144.324	51.982.583	55.979.781	61.549.236	66.218.959
Баруун бүс	9.670.834	10.832.745	12.544.511	13.711.182	15.135.830	16.201.579
Завхан	2.279.996	2.539.008	2.895.886	3.133.018	3.406.207	222.615
Говь-Алтай	1.911.049	2.223.191	2.578.123	2.922.571	3.497.492	3.801.651
Баян-Өлгий	1.410.607	1.604.080	1.883.610	2.021.046	2.167.351	3.597.278
Ховд	1.884.428	2.090.806	2.625.577	2.905.441	3.280.640	3.129.884
Увс	2.030.696	2.225.142	2.561.315	2.729.106	2.784.140	3.446.617
Хангайн бүс	15.299.077	16.680.537	19.283.806	20.481.571	23.163.735	24.404.788
Орхон	184.510	178.956	123.202	119.750	134.204	5.291.745
Өвөрхангай	2.834.720	3.320.464	4.111.515	4.510.986	5.208.582	4.587.738
Булган	2.578.616	2.757.185	3.132.786	3.223.822	3.485.606	3.361.633
Баянхонгор	2.640.831	2.987.064	3.465.864	3.771.867	4.236.321	574.353
Архангай	3.403.192	3.772.266	4.293.216	4.457.082	5.009.636	5.297.807
Хөвсгөл	3.657.208	3.664.602	4.157.223	4.398.064	5.089.386	122.335
Төвийн бүс	9.463.890	10.604.897	12.288.448	13.206.503	14.154.425	15.193.413
Төв	3.244.721	3.572.988	4.181.510	4.458.608	4.705.866	2.001.644
Говьсүмбэр	226.102	272.764	339.438	379.477	397.910	3.592.978
Сэлэнгэ	1.305.569	1.314.196	1.471.684	1.458.740	1.599.750	2.654.388
Дорноговь	1.327.930	1.516.371	1.686.793	1.801.178	1.752.918	1.509.925
Дархан-Уул	268.369	279.053	324.241	288.363	324.163	468.513
Өмнөговь	1.419.253	1.653.264	1.849.043	2.055.765	2.313.963	310.939
Дундговь	1.671.946	1.996.261	2.435.739	2.764.372	3.059.855	438.409
Зүүн бүс	6.098.221	6.586.900	7.480.454	8.176.870	8.656.917	9.995.535
Дорнод	1.207.253	1.220.143	1.393.447	1.555.425	1.722.910	2.057.808
Сүхбаатар	2.280.581	2.491.423	2.818.181	3.070.254	3.030.437	352.841
Хэнтий	2.610.387	2.875.334	3.268.826	3.551.191	3.903.570	4.409.317
Улаанбаатар	308.460	329.089	385.364	403.655	438.329	423.644

1.3 Зоонозын өвчин судлах байгууллагын хүний нөөц

2017 оны байдлаар Зоонозын өвчин судлах байгууллагад нийт 374 ажилтан ажиллаж байна.

Хүснэгт 3. 2017 оны ЗӨСБайгууллагын хүний нөөцийн тоон үзүүлэлт

Үзүүлэлт		ЗӨСҮТ	Архангай	Увс	Хөвсгөл	Завхан	Дундговь	Баян-Өлгий	Өвөрхангай	Ховд	Хэнтий	Өмнөговь	Говь-Алтай	Нийслэл	Сэлэнгэ	Баянхонгор
Их эмч	Халдвар судлагч	12	1	1	2	1		2	1	2	1	1	1	2	1	
	Нян судлагч	9	2	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2
	Бусад	5	4		1	1	1	1	1			1		1	1	1
	Бүгд	26	7	2	4	3	2	5	4	4	3	3	2	5	3	3
Бусад дээд	Амьтан судлагч	3	1	2	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1
	Шимэгч судлагч	4	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Бусад	29		2	2	1	1	1	1		3	1	2	4	1	3
	Бүгд	36	2	6	4	3		4	2	3	5	3	4	6	3	5
Бүх дээд мэргэжилтэн		62	9	8	8	6	3	9	6	7	8	6	6	11	6	8
Лаборант	Нян судлалын лаборант	7	2	1	1	2		1	1	1	2	1	1	1	1	1
	Амьтан судлалын лаборант	0			1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1
	Шимэгч судлалын лаборант	1	1		1	1		1		1	1	1	1			1
	Бусад	1		1	1		1	1	3	1			1			1
	Бүгд	9	3	2	4	4	2	4	5	4	3	3	4		2	4
Бага эмч		5		2	1	1		1	1		1	1	1			1
Сувилагч		0			1			1						1		
Ариутгагч, автоклавчин		7	2	2	3	1	1	2	2	2	3	1	2	2	1	2
Голомт хяналтын бага эмч								3					2			2
Бусад ажилтан		20	8	6	8	6	3	8	0	10	7	2	5	6	3	8
Дүн		103	22	20	25	18	10	27	13	22	22	13	20	22	12	25

БҮЛЭГ 2. ЗООНОЗЫН ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

2.1 Зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй тохиолдлын мэдээлэл

Монгол улсад 2017 онд зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй 1489 тохиолдол, амьтны 81 дуудлага бүртгэгдсэн. Хүний өвчлөлийн сэжигтэй тохиолдлын тоог өвчнөөр ангилан үзэхэд тарваган тахал 0.5% /8/, боом 0.8% /12/, хачигт энцефалит 15.4% /230/, хачигт боррелиоз 7.9% /116/, хачигт риккетсиоз 62.4% /929/, хумхаа 0.3% /4/, галзуугийн сэжигтэй мал, амьтанд уруулж, ноцуулсан 11.5% /169/, денге чичрэг 0.2% /3/, бэтэг 1.1% /17/, токсоплазмоз 0.1% /1/-ийг эзлэж байна. Сэжигтэй тохиолдлын тоо өнгөрсөн оныхоос 1.7 дахин, сүүлийн 5 жилийн дунджаас 4.1 дахин өссөн. Үүнээс тарваган тахал, хачгаар дамжих халдварууд, галзуугийн сэжигтэй мал, амьтанд уруулж ноцуулсан сэжигтэй тохиолдлын тоо өмнөх оноос өссөн байна. Мөн 2017 онд бэтэг /17/, токсоплазмоз /1/ өвчний сэжигтэй тохиолдол шинээр бүртгэгдсэн байна.

Хүснэгт 4. 2012-2017 оны зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй тохиолдлын харьцуулсан үзүүлэлт

Өвчний нэр	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2016,	2012-2017 он	
							2017 оны харьцуулсан үзүүлэлт	5 жилийн дундаж үзүүлэлт	Харьцуулсан үзүүлэлт
Тарваган тахал	2	3	7	9	4	8	2 дахин ↑	5	1.6 дахин ↑
Боом	15	17	22	18	13	12	0.9 дахин ↓	17	0.7 дахин ↓
Хачигт энцефалит	26	35	43	83	177	230	1.3 дахин ↑	72.8	3.2 дахин ↑
Хачигт боррелиоз	12	13	29	14	94	116	1.2 дахин ↑	32.4	3.6 дахин ↑
Хачигт риккетсиоз	92	97	425	368	437	929	2 дахин ↑	283.8	3.3 дахин ↑
Хумхаа	0	2	3	2	6	4	0.7 дахин ↓	2.6	1.5 дахин ↑
Галзуугийн эрсдэлд өртсөн	91	164	85	99	151	169	1.1 дахин ↑	118	1.4 дахин ↑
Денге чичрэг	-	-	-	-	2	3	1.5 дахин ↑	-	-
Бэтэг	-	-	-	-	-	17	-	-	-
Токсоплазмоз	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Нийт	238	332	614	594	884	1489	1.7 дахин ↑	355.6	4.2 дахин ↑

2.1.1 Нийслэлийн хэмжээнд хүлээн авсан зоонозын халдварт өвчний эрсдэлтэй амьтны дуудлага

2017 онд нийслэлийн 6 дүүрэг /БГД, БЗД, СБД, СХД, ЧД, ХУД/-ийн хэмжээнд бүртгэгдсэн 81 удаагийн зоонозын халдварын эрсдэлтэй амьтны дуудлагад үйлчилж, тарвага, түүний түүхий эд 271, зурам 1, бүүрэг 8, нохой зээх 1, нийт 281 материал шинжилгээнд хамруулсан. Амьтны дуудлага өмнөх оноос 8% /6/-аар өссөн.

Хүснэгт 5. Нийслэлийн хэмжээнд хүлээн авсан зоонозын халдварт өвчний эрсдэлтэй амьтны дуудлагын 2012-2017 оны харьцуулсан үзүүлэлт

Үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	5 жилийн дундаж	2017	5 жилийн дундажтай харьцуулахад	Өмнөх онтой харьцуулахад
Дуудлагын тоо	28	49	69	88	75	61.8	81	31% ↑	8% ↑
Материалын тоо	113	252	510	809	382	413.2	281	1.5 дахин ↓	1.5 дахин ↓

2.2 Зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл

Зоонозын өвчин судлах байгууллагад 2017 онд зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй 1489 дуудлага бүртгэгдсэнээс 486 тохиолдол буюу 32.6 хувь нь батлагдсан. Батлагдсан тохиолдлын 0.2% /1/ нь тарваган тахал, 0.2% /1/ нь боом, 9.5% /46/ нь хачигт боррелиоз, 73.5% /357/ нь хачигт риккетсиоз, 12.8% /62/ нь хачигт энцефалит, 0.4% /2/ хумхаа, 3.5% /17/ нь бэтэг өвчин байна. Мөн хачигт риккетсиозын 2, хачигт энцефалитын 5, нийт 7 нас баралт бүртгэгдсэн.

Хүснэгт 6. 2012-2017 онд бүртгэгдсэн зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн харьцуулсан үзүүлэлт

Өвчний нэр							2012-2017 он		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2016, 2017 оны харьцуулсан үзүүлэлт	Дундаж үзүүлэлт	Харьцуулсан үзүүлэлт
Тарваган тахал	0	1	1	3	0	1	-	1.2	-
Боом	2	11	10	7	2	1		6.6	
Хачигт энцефалит	6	15	7	40	52	62	1.2 дахин ↑	36.4	1.7 дахин ↑
Хачигт боррелиоз	7	1	1	17	78	46	1.7 дахин ↓	30	11.5 дахин ↑
Хачигт риккетсиоз	28	35	269	137	196	357	1.8 дахин ↑	204.4	1.8 дахин ↑
Галзуу	0	1	0	0	0	0	-	0.2	-
Хумхаа	0	2	3	1	3	2	1.5 дахин ↓	2.2	1.1 дахин ↑
Баруун нил	0	0	0	1	0	0	-	0.2	-
Денге чичрэг	0	0	0	0	1	0		-	-
Бэтэг						17	-	-	
Нийт	43	66	291	206	332	486	1.5 дахин ↑	284.8	1.7 дахин ↑

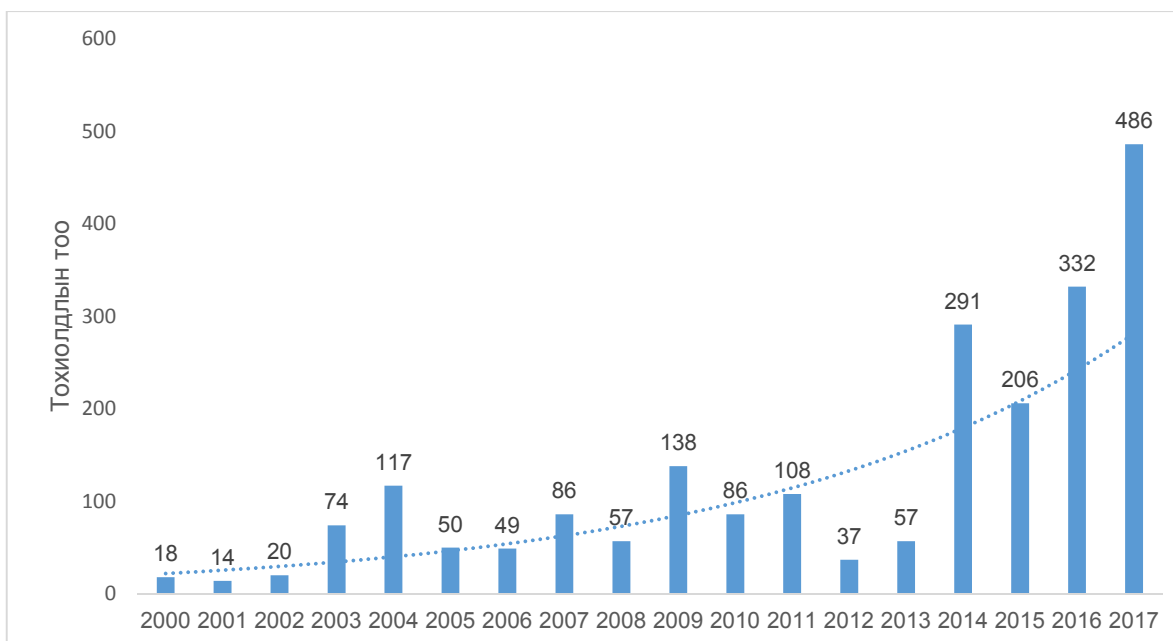
2017 онд бүртгэгдсэн зоонозын халдварт өвчний өвчлөлийн түвшин 10000 хүн амд 1.5 байсан нь өмнөх оныхтой ижил байна. Хачигт риккетсиозын өвчлөлийн түвшин Говь-Алтай аймагт, хачигт энцефалитын өвчлөлийн түвшин Сэлэнгэ аймагт, хачигт боррелиозын өвчлөлийн түвшин Завхан аймагт хамгийн өндөр байна. Мөн Ховд аймагт тарваган тахал, Хэнтий аймагт боом, Улаанбаатар хотод хумхаа өвчний хүний өвчлөл бүртгэгдсэн.

Хүснэгт 7. 2017 онд Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн зоонозын халдварт өвчний 10000 хүн амд ноогдох өвчлөлийн түвшинг аймгаар илэрхийлсэн үзүүлэлт

Аймаг	Тарваган тахал	Боом	Галзуу	Хачигт риккетсиоз	Хачигт энцефалит	Хачигт боррелиоз	Хумхаа	Денге чичрэг
1 Архангай	0	0	0	4.1	0.1	0	0	0
2 Баян-Өлгий	0	0	0	0.6	0	0	0	0
3 Баянхонгор	0	0	0	1.8	0.2	0	0	0
4 Булган	0	0	0	0.5	0.7	0	0	0
5 Говь-Алтай	0	0	0	29.7	0.2	0	0	0
6 Говьсүмбэр	0	0	0	0	0	0	0	0
7 Дархан-Уул	0	0	0	0.5	0.4	0.1	0	0
8 Дорноговь	0	0	0	0.2	0	0	0	0
9 Дорнод	0	0	0	0.3	0	0	0	0
10 Дундговь	0	0	0	0.7	0	0.2	0	0
11 Завхан	0	0	0	1.4	0	2.6	0	0
12 Орхон	0	0	0	0.1	1.1	0.1	0	0
13 Өвөрхангай	0	0	0	0.4	0	0	0	0
14 Өмнөговь	0	0	0	1	0	0	0	0
15 Сүхбаатар	0	0	0	0.8	0	0	0	0
16 Сэлэнгэ	0	0	0	1.5	1.2	0.1	0	0
17 Төв	0	0	0	0.2	0	0	0	0
18 Увс	0	0	0	0.1	0	0	0	0
19 Ховд	0.1	0	0	0.7	0.1	0.6	0	0
20 Хөвсгөл	0	0	0	2.7	0.4	0.1	0	0
21 Хэнтий	0	0.1	0	0.1	0	0	0	0
22 Улаанбаатар	0	0	0	0.2	0.3	0.1	0.01	0
Улсын дүн	0	0	0	1.2	0.2	0.2	0.01	0

Бүртгэгдсэн зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн олон жилийн тоон үзүүлэлтээс харахад өвчлөлийн тоо жилээс жилд нэмэгдсээр байна.

Зураг 1. 2000-2017оны зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн тоон үзүүлэлт

2.3 Тарваган тахал

2.3.1 Тарваган тахал өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл

Дэлхийн хэмжээнд Африк, Ази, Өмнөд Америк тивүүдэд тарваган тахал өвчин тархалттай бөгөөд 1990 оноос хойш Африкт хүний өвчлөлийн тохиолдол хамгийн их бүртгэгдсэн байна. Сүүлийн 20 жилд тарваган тахал өвчний хүний өвчлөл жижиг хот, суурин, хөдөө аж ахуйн бүс нутгуудад ихэвчлэн гарч байна.

Эх сурвалж: <https://www.cdc.gov/plague/maps/index.html>

2017 онд Мадагаскарт тарваган тахал өвчний дэгдэлт гарсан бөгөөд тус улсын 114 дүүргийн 57-д нь 2417 тохиолдол батлагдаж, 209 нас баралт бүртгэгдсэн. Батлагдсан тохиолдлын 77% /1854/ нь уушгины хэлбэрийн, 15% /355/ нь булчирхайн хэлбэрийн тарваган тахал байсан.

Эх сурвалж: <http://www.who.int/csr/don/27-november-2017-plague-madagascar/en/>

Монгол улсад 2017 онд тарваган тахал өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй 8 тохиолдол бүртгэгдэж, 1 тохиолдол батлагдсан. Сэжигтэй тохиолдлын тоо өнгөрсөн оноос 2 дахин их байна.

Хүснэгт 8. 2017 онд бүртгэгдсэн тарваган тахал өвчний сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлын тоог аймаг, сумаар илэрхийлсэн үзүүлэлт

№	Аймаг	Сум	Тохиолдол	
			Сэжигтэй	Батлагдсан
1	Баянхонгор	Баянговь	1	0
2	Хэнтий	Хэрлэн	1	0
3	Өвөрхангай	Нарийн тээл	1	0
4	Ховд	Жаргалант	2	1
		Алтай	1	0
5	Говь-Алтай	Есөнбулаг	1	0
6	Улаанбаатар	Сонгинохайрхан	1	0
7	Нийт		8	1(12.5 %)

Хүснэгт 9. 2016-2017 оны тарваган тахал өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт

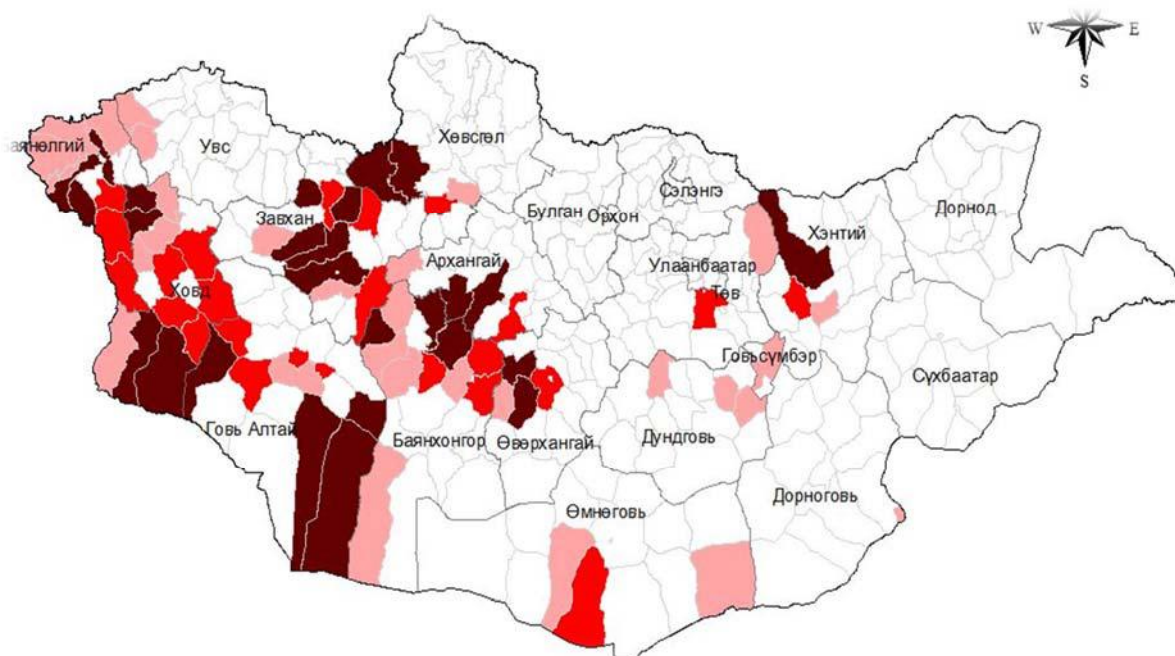
	Аймаг	А 20 Тарваган тахал /Plague				Нас баралт
		Өвчлөл		10.000 хүн амд		
		2016	2017	2016	2017	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-Өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	0	0	0	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говьсүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-Уул	0	0	0	0	0

8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	1	0	0.1	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		0	1	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	0	0	0	0
Улсын дүн		0	1	0	0	0

2.3.2 Тарваган тахал өвчний байгалийн голомт

Монгол орны 17 аймгийн 137 сумдын нутагт тарваган тахал өвчний байгалийн голомт оршдог бөгөөд одоогоор нийт нутаг дэвсгэрийн 443.3км² буюу 28.3% тарваган тахал өвчний байгалийн голомттой байна.

Зураг 2. Монгол орны тарваган тахал өвчний байгалийн голомтын төлөв байдал

2.3.2.1 Тарваган тахал өвчний байгалийн голомт хяналтын шинжилгээ

2017 онд системийн хэмжээнд тарваган тахал өвчний байгалийн голомт хяналтын шинжилгээг нийт 6 дэрлэгүүн голомтод хамрагдах аймгийн 82% (14 аймагт)-ийг, сумын 47,4%-г (65) хамруулан хийсэн байна.

Шинжилгээнд нийт 1.895.909 га талбайг хамруулсан нь өнгөрсөн оноос 8.7 %-аар, сүүлийн 5 жилийн дунджаас 4%-аар өссөн. Үүнээс:

- 287574 га талбайд гүнзгийрэл
 - 637335 га талбайд тандал
- 971000 га-д хайгуул шинжилгээг хийсэн.

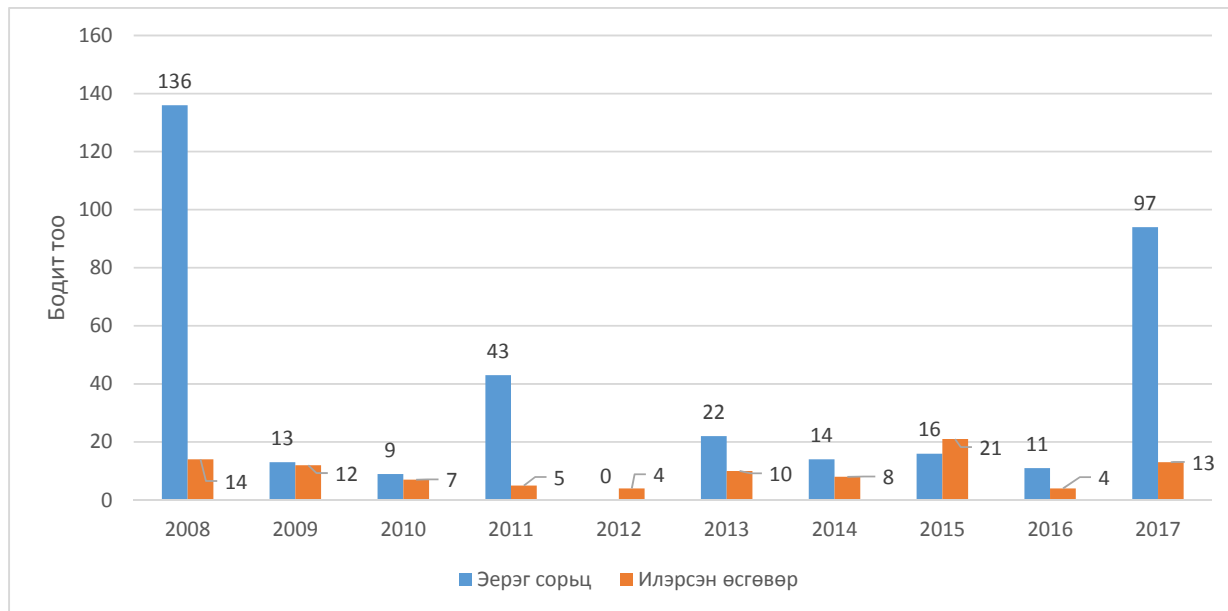
2017 онд 2457 мэрэгч туулай хэлбэртэн, 209 зэм үхдэл, 2330 махчин шувуудын гулигдас, 8822 гадны шимэгчийг цуглуулан шинжилж байгалийн голомтоос тарваган тахлын 13 өсгөвөр, 97 эерэг сорьц илрүүлсэн байна

Хүснэгт 10. 2012-2017 оны тарваган тахал өвчний байгалийн голомт хяналтын шинжилгээний үзүүлэлт

№	Шинжилгээний үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	2017	5 жилийн дунджаас	Өмнөх оноос
1	Аймаг	13	13	13	14	14	14	4.5 % ↑	
2	Сум	63	65	46	56	66	72	21.6 % ↑	9.1 % ↑
3	Шинжилсэн талбай	2105030	2013952	1800430	1455095	1743818	1895909	4% ↑	8.7 % ↑
4	Гулигдас	2215	2276	2117	1878	1826	2330	13% ↑	27.6 % ↑
5	Зэм үхдэл	104	71	53	66	76	209	2.8 дахин ↑	2.75 дахин ↑
6	Шинжилсэн шимэгч	10633	9649	9957	10813	10080	8822	1.2 дахин ↓	1.1 дахин ↓
7	Шинжилсэн амьтан	3170	3171	2942	2803	2077	2457	1.2 дахин ↓	1.2 дахин ↑

Илрүүлсэн тахлын өсгөврийн тоо өмнөх оноос 3.25 дахин, илэрсэн эерэг сорьцын тоо 8.8 дахин өссөн.

Зураг 3. 2008-2017 оны тарваган тахал өвчний эерэг сорьц, илэрсэн өсгөврийн тоон үзүүлэлт

Нийт шинжилгээ хийсэн нутгуудад үндсэн агуулагч монгол тарвага дунджаар 1 га-д 1,11 ноогдож байгаа нь өмнөх оноос 0,5%-иар буурсан, урт сүүлт зурам 1 га-д 3.12 ноогдож өмнөх онтой адил нягтшилтай байна. Харин үлийн цагаан оготно нь шинжилгээ хийсэн 8 аймгийн 46 сумын хэмжээнд дунджаар 1 га-д 25.1 болж тоо толгой нь өмнөх оноос эрс өссөн байна.

Хүснэгт 11. 2018 оны тарваган тахлын байгалийн голомтын халдварын аюулын зэрэглэл

Дэрлэгүүн голомт	Аймаг	Зэрэглэл /сумын нэр/		
		А	Б	В
Хангай	Архангай	Чулуут, Ихтамир	Булган	Цахир
	Баянхонгор	Баянбулаг, Галуут Жаргалант	Бөмбөгөр, Өлзийт Эрдэнэцогт,	Хүрээмарал, Бууцагаан, Баян-Овоо, Гурванбулаг, Баян-Өндөр
	Завхан	Нөмрөг, Яруу, Алдархаан, Сонгино, Эрдэнэхайрхан	Яруу, Тэлмэн Түдэвтэй, Отгон	Завханмандал Цагаанхайрхан
	Хөвсгөл	Цэцэрлэг, Цагаан-Уул	Шинэ-Идэр	Төмөрбулаг
	Өвөрхангай	Уянга, Хайрхандулаан	Тарагт	Нарийнтээл
	Увс	-	-	Бөхмөрөн, Ховд

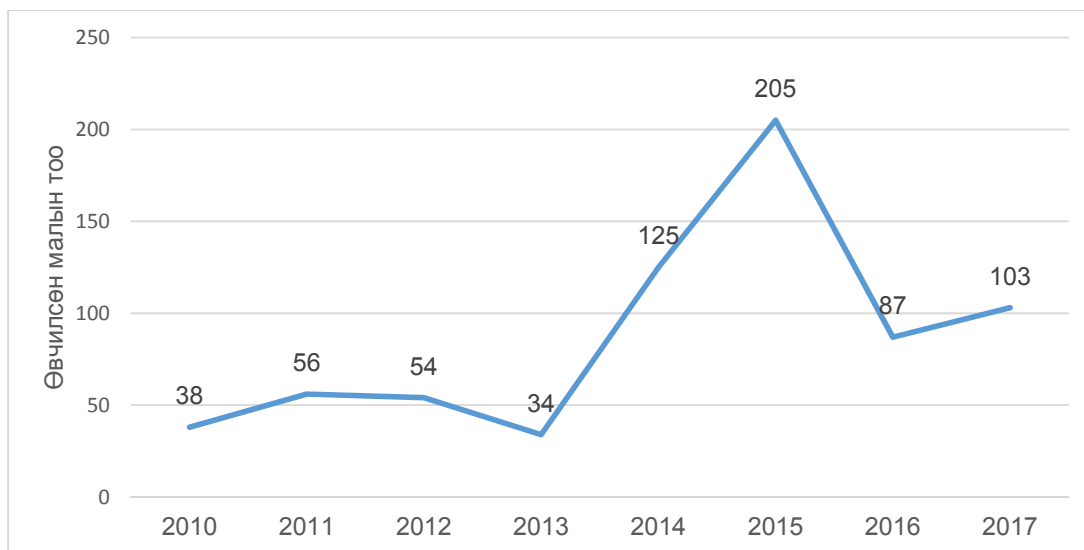
Монгол-Алтай	Ховд	Эрдэнэбүрэн, Ховд, Алтай, Үенч	Цэцэг, Манхан, Мөст, Чандмань, Дарви	Буянт, Мянгад, Дуут, Булган
	Говь-Алтай	Цогт, Эрдэнэ, Чандмань	Төгрөг, Дарви, Есөнбулаг, Тонхил,	Бугат, Халиун
	Баян-Өлгий	Алтай, Бугат, Сагсай, Ногооннуур,	Толбо, Дэлүүн, Булган	Улаанхус, Цэнгэл
Хэнтий	Хэнтий	Өмнөдэлгэр	Жаргалтхаан	Мөрөн
	Төв	-	Сэргэлэн	Мөнгөнморьт
Дундад Халх	Дундговь	-	-	Баянжаргалан, Говь-Угтаал, Адаацаг
	Говь-Сүмбэр	-	-	Сүмбэр
Говийн-Алтай	Өмнөговь	-	Хүрмэн	Баяндалай
Зүүнговь	Өмнөговь	-	-	Ханбогд
	Дорноговь	-	-	Замын-Үүд
Дүн	15 аймаг	26	25	29

2.4 Боом

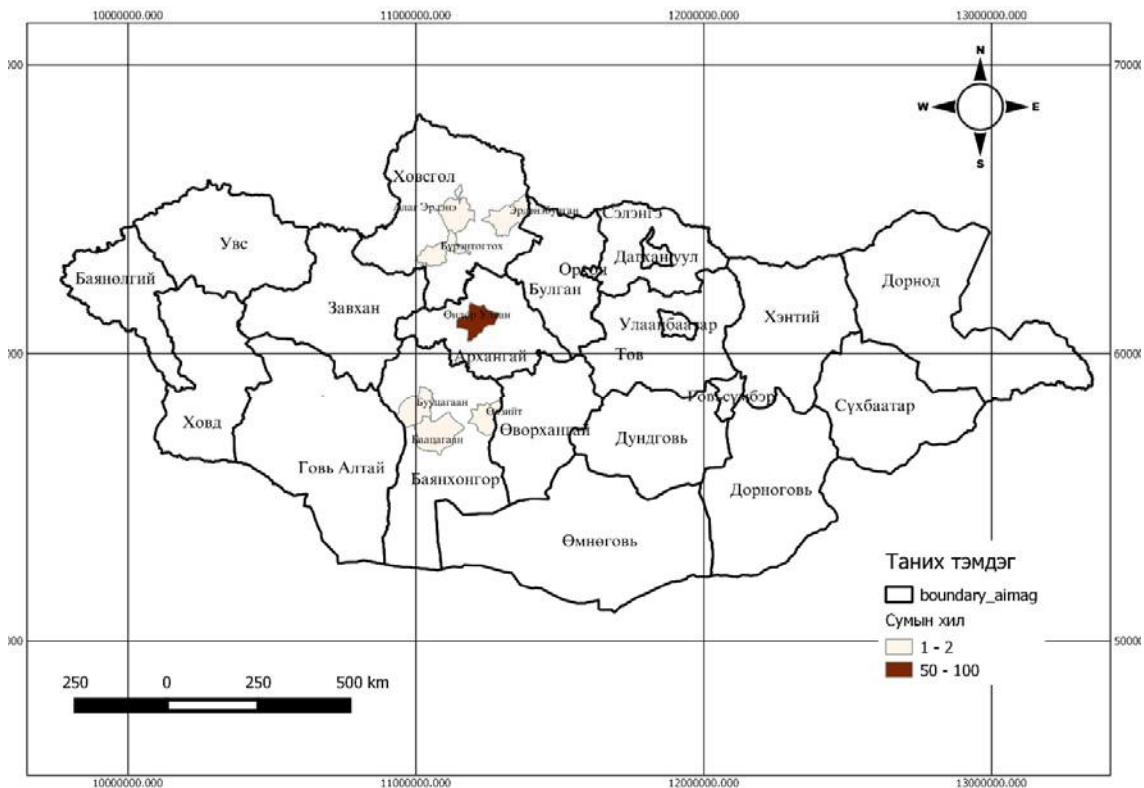
2.4.1 Боом өвчний малын өвчлөлийн мэдээлэл

2017 онд Архангай, Баянхонгор, Хөвсгөл аймгуудад 103 мал боомоор өвчилсөн нь батлагдсан бөгөөд өвчилсөн малын тоо өмнөх оноос 17.2 %-аар өссөн.

Зураг 4. 2010-2017 онд бүртгэгдсэн боомоор өвчилсөн малын тоо

Зураг 5. 2017 онд боом өвчний малын өвчлөл бүртгэгдсэн сум

2.4.2 Боом өвчний байгалийн голомт болон орчны хяналтын шинжилгээ

2.4.2.1 Боом өвчний байгалийн голомт хяналтын шинжилгээ

Боом өвчний байгалийн голомт хяналтын шинжилгээгээр 324 сорьц цуглуулан шинжилсэн бөгөөд шинжилсэн сорьцын тоо өмнөх оноос 6.5 дахин, 5 жилийн дунджаас 4.6 дахин буурсан үзүүлэлттэй байна. Сэлэнгэ, Өвөрхангай, Хэнтий, Баян-Өлгий, Завхан, Хөвсгөл, Увс, зэрэг аймгуудад байгалийн голомт хяналтын шинжилгээ хийгдсэн. Боомын үүсгэгч илрээгүй байна. Архангай, Өмнөговь, Ховд, Нийслэл, Баянхонгор, Говь-Алтай аймгуудад боом өвчний байгалийн голомт хяналтын шинжилгээ хийгдээгүй.

2.4.2.1 Боом өвчний орчны хяналтын шинжилгээ

11 аймаг, Улаанбаатар боом өвчний эрсдэлтэй объектод шинжилгээ хийж, нийт 5463 нэгж материал нян харах, нян судлал, биологийн аргуудаар шинжлэхэд боом өвчний үүсгэгч илрээгүй байна.

Хүснэгт 12. Боом өвчний голомтын болон орчны хяналтын шинжилгээний 2012-2017 оны харьцуулсан үзүүлэлт

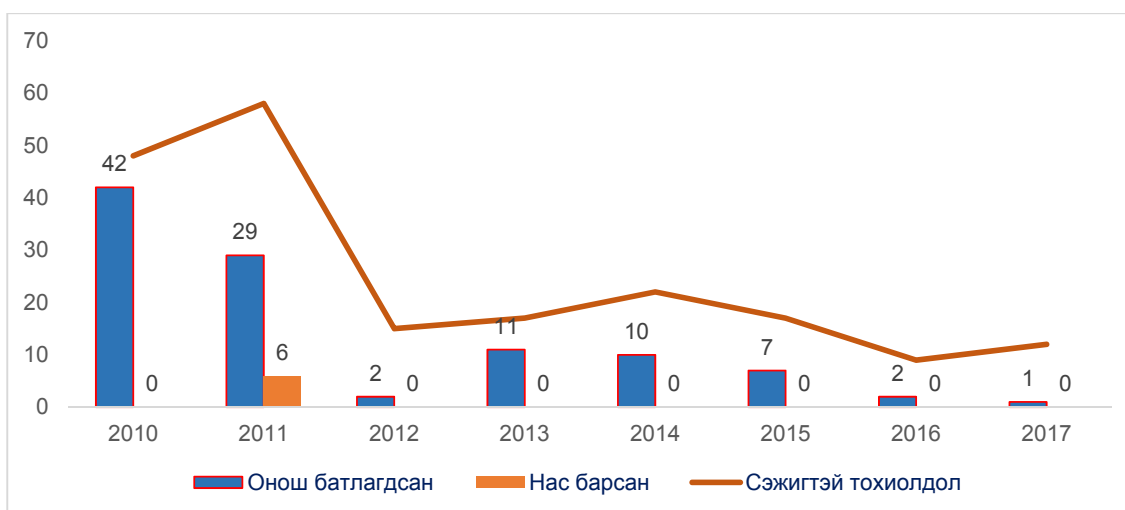
№	Боом өвчний шинжилгээн ий үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	Сүүлийн 5 жилийн дундаж	2017	Сүүлийн 5 жилтэй харьцуул хад	Өмнөх онтой харьцуул хад
1	Голомт хяналтын шинжилгээ	867	1496	1776	1680	2290	1621	324	5 дахин ↓	7 дахин ↓
2	Орчны хяналтын шинжилгээ	4447	2036	3760	3702	3639	3516	5139	1.4 дахин ↑	1.4 дахин ↑
3	Шинжилгээ ний нэгдсэн дүн	5314	3532	5536	5382	5929	4189	5463	1.3 дахин ↑	1.08 дахин ↓
4	Илэрсэн өсгөврийн тоо	2	2	8	2	3	3.4	0	-	-

2017 оны боом өвчний голомтын болон орчны хяналтын шинжилгээнд хамрагдсан нийт шинжлэгдэхүүний тоог өмнөх онтой харьцуулахад 1.08 дахин буурч, сүүлийн 5 жилийн дундажтай харьцуулахад 1.3 дахин өссөн байна.

2.4.3 Боом өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл

2017 онд боом өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй тохиолдол Баянхонгор аймгийн Бууцагаан суманд 1, Дорнод аймгийн Сэргэлэн суманд 1, Дархан-уул аймгийн Дархан суманд 1, Архангай аймгийн Хашаат суманд 1, Дундговь аймгийн Цагаан-Овоо суманд 1, Завхан аймгийн Жинст суманд 1, Булган аймгийн Могод, Бугат суманд тус бүр 1, Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүрэгт 2, Чингэлтэй дүүрэгт 1, нийт 12 тохиолдол бүртгэгдсэнээс Хэнтий аймгийн Батширээт суманд хүний өвчлөлийн 1 (8.3%) тохиолдол батлагдсан. 2012 оноос хойш боом өвчний нас баралт бүртгэгдээгүй. Боом өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй тохиолдлын тоо өмнөх 5 жилийн дунджаас 28.6%-аар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Зураг 6. 2010-2017 оны боом өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдол, нас баралтын тоон үзүүлэлт

Хүснэгт 13. 2016-2017 оны боом өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт

Аймаг	А 22 Боом өвчин /Anthrax				Нас баралт
	Өвчлөл		10,000 хүн амд		
	2016	2017	2016	2017	
1 Архангай	0	0	0	0	0
2 Баян-Өлгий	0	0	0	0	0
3 Баянхонгор	0	0	0	0	0
4 Булган	0	0	0	0	0
5 Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6 Говьсүмбэр	0	0	0	0	0
7 Дархан-Уул	0	0	0	0	0
8 Дорноговь	0	0	0	0	0
9 Дорнод	2	0	0.3	0	0
10 Дундговь	0	0	0	0	0
11 Завхан	0	0	0	0	0

12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	1	0	0.1	0
Аймгийн дүн		2	1	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	0	0	0	0
Улсын дүн		2	1	0	0	0

2.5 Хачгаар дамжих халдвар

2.5.1 Хачгаар дамжих халдварын тандалт судалгаа

2017 онд 12 аймгийн 33 сумын 161 цэгт газарт тандалт судалгаа хийж, 8510 хачгийг цуглуулсан нь өмнөх оны цуглуулсан хачгийн тооноос 13.3%-аар өссөн байна. Шинжилсэн хачгийн 79.6% нь хачгаар дамждаг халдварт өвчний үүсгэгчийг агуулж, дамжуулж байна.

Хүснэгт 14. 2012-2017 оны хачгаар дамжих халдварын тандалт судалгааны харьцуулсан үзүүлэлт

Үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	5 жилийн дундажтай харьцуулахад (%-иар)	2017	Өмнөх жилтэй харьцуулахад (%-иар)
Аймгийн тоо	9	12	11	14	14	=	12	14.28%↓
Сумын тоо	21	33	46	51	46	16.24↓	33	28.26↓
Цэгт газрын тоо	49	72	165	136	182	33.27↑	161	11.53%↓
Хачгийн тоо	11605	10823	9381	8966	7512	11.88↓	8510	13.28↑

2.5.2 Хачгаар дамжих халдварын байгалийн голомт

12 аймгийн 53 сум, нийслэлийн 5 дүүрэгт хачигт риккетсиозын, 8 аймгийн 17 суманд хачигт энцефалитын байгалийн голомт тэмдэглэгдсэн.

Зураг 7. Хачигт риккетсиозын байгалийн голомт

Зураг 8. Хачигт энцефалитын байгалийн голомт

2.5.3 Хачгаар дамжих халдварын хүний өвчлөлийн мэдээлэл

2017 онд хачгаар дамжих халдварын нийт 465 тохиолдол батлагдсан нь өмнөх оноос 42.6% /139/-аар өссөн бөгөөд сүүлийн 5 жилийн дунджаас 2.6 дахин их байна. 2017 онд батлагдсан хачгаар дамжих халдварын өвчлөлийн 76.8% /357/ нь хачигт риккетсиоз, 9.9% /46/ нь хачигт боррелиоз, 13.3% нь хачигт энцефалит байна. Хачгаар дамжих халдвараар өвчлөгсдийн 1.5 % /7/ нь нас барсан. Үүнээс 71.4% /5/ нь хачигт энцефалит, 28.6% /2/ нь хачигт риккетсиозын нас баралт байна.

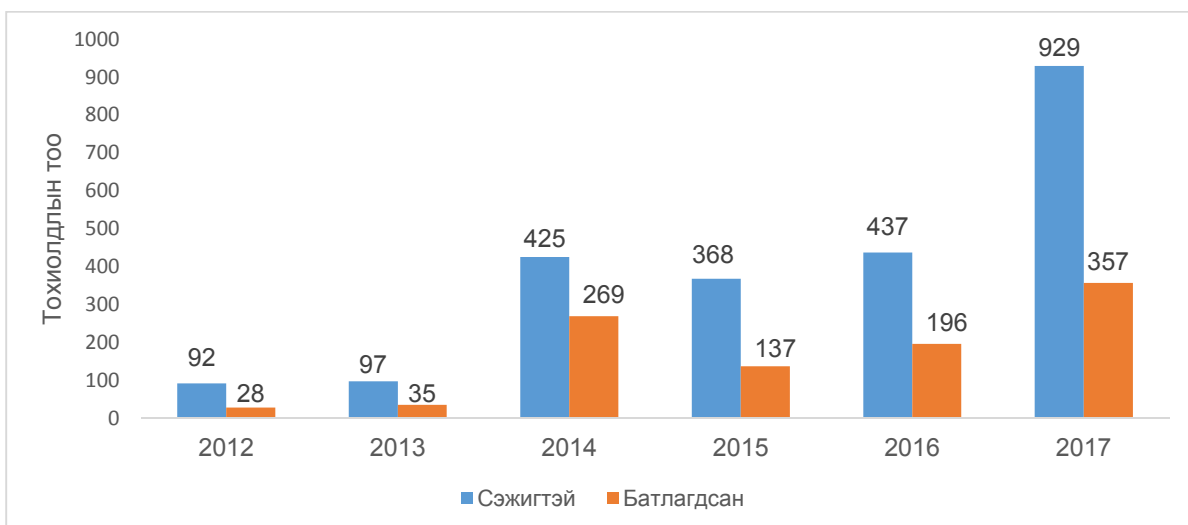
Зураг 9. 2012-2017 оны хачгаар дамжих халдварын хүний өвчлөлийн тоон үзүүлэлт

2.5.3.1 Хачигт риккетсиоз өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл

2017 онд хачигт риккетсиоз өвчний сэжигтэй 939 тохиолдлын 38% /357/ нь батлагдсан нь өмнөх оноос 82.1% /161/-аар, сүүлийн 5 жилийн дундажаас 2.7 дахин өссөн байна. Хачигт риккетсиозын батлагдсан тохиолдлын 46.8% /167/ нь Говь-Алтай аймагт дэгдэлт хэлбэрээр бүртгэгдсэн бөгөөд 0.6% /2/ нь нас барсан.

Зураг 10. 2012-2017 оны хачигт риккетсиоз өвчний хүний өвчлөлийн сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлын үзүүлэлт

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн хачигт риккетсиозын өвчлөлийн түвшин 10000 хүн амд 1.2 байна. Говь-Алтай аймагт хачигт риккетсиозын дэгдэлт гарсны улмаас өвчлөлийн түвшин 10000 хүн амд 29.7 буюу хамгийн өндөр байна. Архангай, Хөвсгөл, Баянхонгор, Завхан, Сэлэнгэ аймгуудад улсын дунджаас өндөр байна.

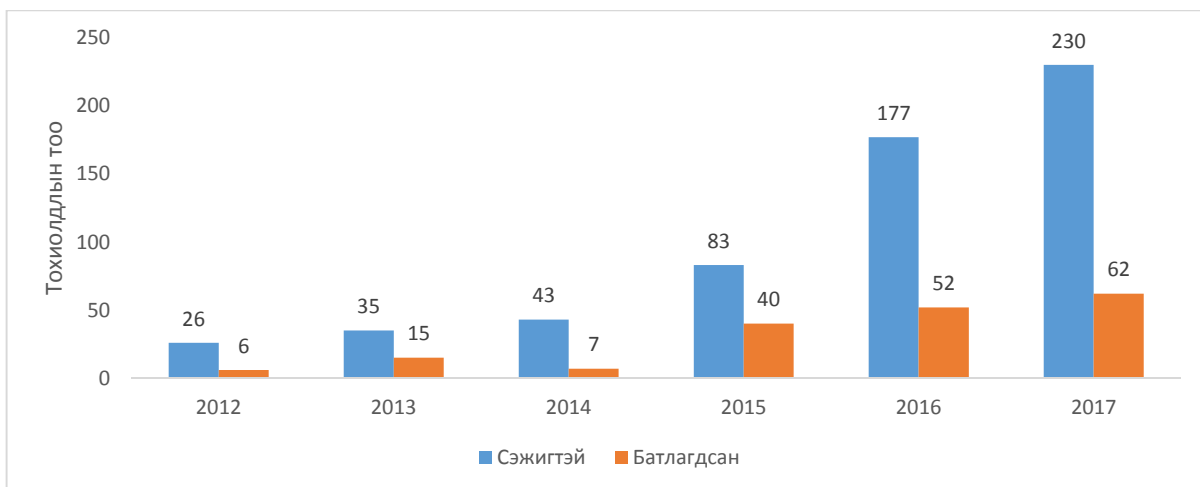
Хүснэгт 15. 2016-2017 оны хачигт риккетсиоз өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт

	Аймаг	А 77 Хачигт риккетсиоз /Tick-borne rikkettsiosis				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2016	2017	2016	2017	
1	Архангай	16	38	1,7	4,1	0
2	Баян-Өлгий	1	6	0,1	0,6	0
3	Баянхонгор	17	15	2,0	1,8	0
4	Булган	2	3	0,3	0,5	0
5	Говь-Алтай	10	167	1,8	29,7	2
6	Говьсүмбэр	0	0	0	0,0	0
7	Дархан-Уул	0	5	0	0,5	0
8	Дорноговь	0	1	0	0,2	0
9	Дорнод	8	2	1,0	0,3	0
10	Дундговь	0	3	0	0,7	0
11	Завхан	3	10	0,4	1,4	0
12	Орхон	1	1	0,1	0,1	0
13	Өвөрхангай	5	4	0,4	0,4	0
14	Өмнөговь	10	6	1,6	1,0	0
15	Сүхбаатар	0	5	0	0,8	0
16	Сэлэнгэ	25	16	2,4	1,5	0
17	Төв	1	2	0,1	0,2	0
18	Увс	1	1	0,1	0,1	0
19	Ховд	19	6	2,3	0,7	0
20	Хөвсгөл	31	35	2,4	2,7	0
21	Хэнтий	0	1	0	0,1	0
Аймгийн дүн		150	327	0,9	2,0	2
22	Улаанбаатар	46	30	0,3	0,2	0
Улсын дүн		196	357	0,6	1,2	2

2.5.3.2 Хачигт энцефалит өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл

2017 онд хачигт энцефалит өвчний сэжигтэй 230 тохиолдлын 27% /62/ нь батлагдсан нь өмнөх оноос 19.2% /10/-аар, сүүлийн 5 жилийн дунджаас 2.6 дахин өссөн байна. Хачигт энцефалит өвчний батлагдсан тохиолдлын 8.1% /5/ нь нас барсан.

Зураг 11. 2012-2017 оны хачигт энцефалит өвчний сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлын тоон үзүүлэлт

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн хачигт энцефалит өвчний өвчлөлийн түвшин 10000 хүн амд 0.2 байна. Хачигт энцефалит өвчний өвчлөлийн түвшин Булган, Дархан-Уул, Орхон, Сэлэнгэ, Хөвсгөл аймгуудад улсын дунджаас өндөр байна.

Хүснэгт 16. 2016-2017 оны хачигт энцефалит өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт

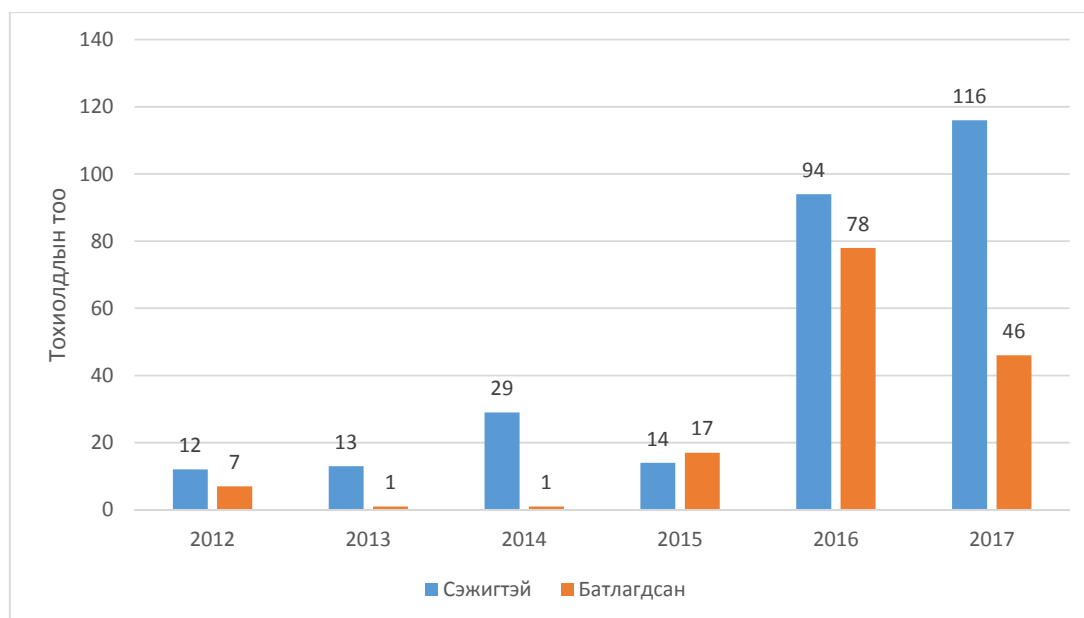
Аймаг	А 84 Хачигаар дамжих вируст энцефалит /Tick-borne encephalitis				Нас баралт
	Өвчлөл		10,000 хүн амд		
	2016	2017	2016	2017	
1 Архангай	1	1	0,1	0,1	0
2 Баян-Өлгий	0	0	0	0	0
3 Баянхонгор	1	2	0,1	0,2	0
4 Булган	7	4	1,2	0,7	2
5 Говь-Алтай	0	1	0	0,2	0
6 Говьсүмбэр	0	0	0	0	0
7 Дархан-Уул	0	4	0	0,4	1
8 Дорноговь	0	0	0	0	0
9 Дорнод	0	0	0	0	0
10 Дундговь	0	0	0	0	0

11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	2	11	0,2	1,1	2
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	22	13	2,1	1,2	0
17	Төв	2	0	0,2	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	1	0	0,1	0
20	Хөвсгөл	0	5	0	0,4	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		35	42	0,2	0,3	5
22	Улаанбаатар	17	20	0,2	0,3	0
Улсын дүн		52	62	0,2	0,2	5

2.5.3.3 Хачигт боррелиоз өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл

2017 онд хачигт боррелиоз өвчний сэжигтэй 116 тохиолдлын 39.7% /46/ нь батлагдсан нь өмнөх оноос 69.7% /32/-аар буурсан, сүүлийн 5 жилийн дунджаас 2.2 дахин өсч, нас баралт бүртгэгдээгүй.

Зураг 12. 2012-2017 оны хачигт боррелиоз өвчний сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдлын тоо

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн хачигт боррелиоз өвчний өвчлөлийн түвшин 10000 хүн амд 0.2 байна. Хачигт боррелиоз өвчний өвчлөлийн түвшин Завхан, Ховд аймгуудад улсын дунджаас өндөр байна.

Хүснэгт 17. 2016-2017 оны хачигт боррелиоз өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт

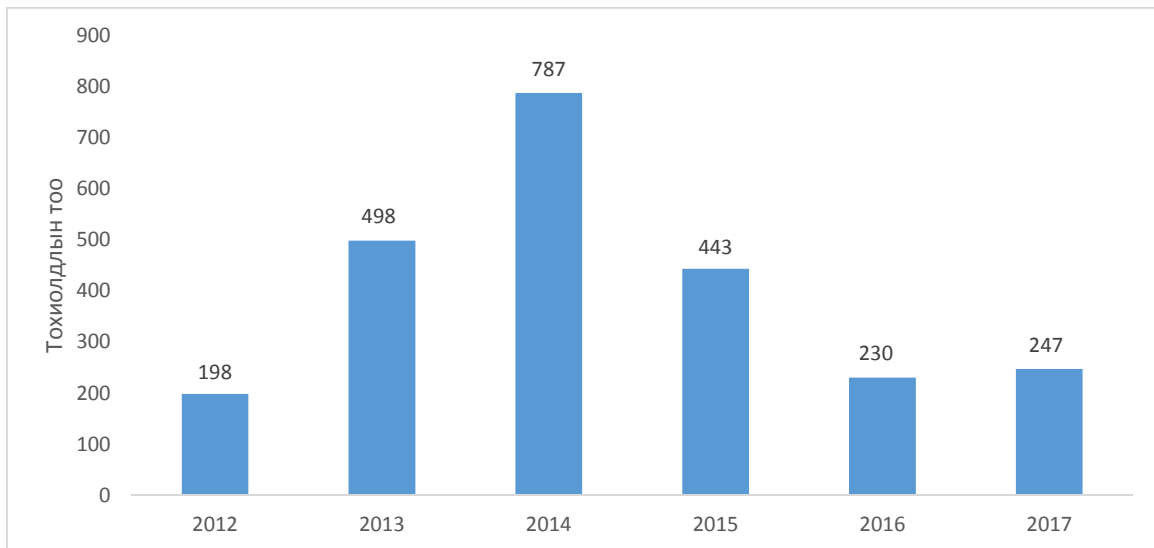
Аймаг	А69.2 Спирахетээр сэдээгдсэн бусад халдвар, хачигт боррелиоз /Lyme diseases, tick borne borreliosis/				Нас баралт	
	Өвчлөл		10,000 хүн амд			
	2016	2017	2016	2017		
1	Архангай	1	0	0,1	0	0
2	Баян-Өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	7	0	0.8	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говьсүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-Уул	0	1	0	0,1	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	1	0	0,2	0
11	Завхан	25	20	3,6	2,6	0
12	Орхон	1	1	0,1	0,1	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	7	1	0,7	0,1	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	8	5	1,0	0,6	0
20	Хөвсгөл	3	1	0.2	0,1	0
21	Хэнтий	4	0	0.6	0	0
Аймгийн дүн		56	30	0,3	0,2	0
22	Улаанбаатар	22	16	0,2	0,1	0
Улсын дүн		78	46	0,3	0,2	0

2.6 Галзуу

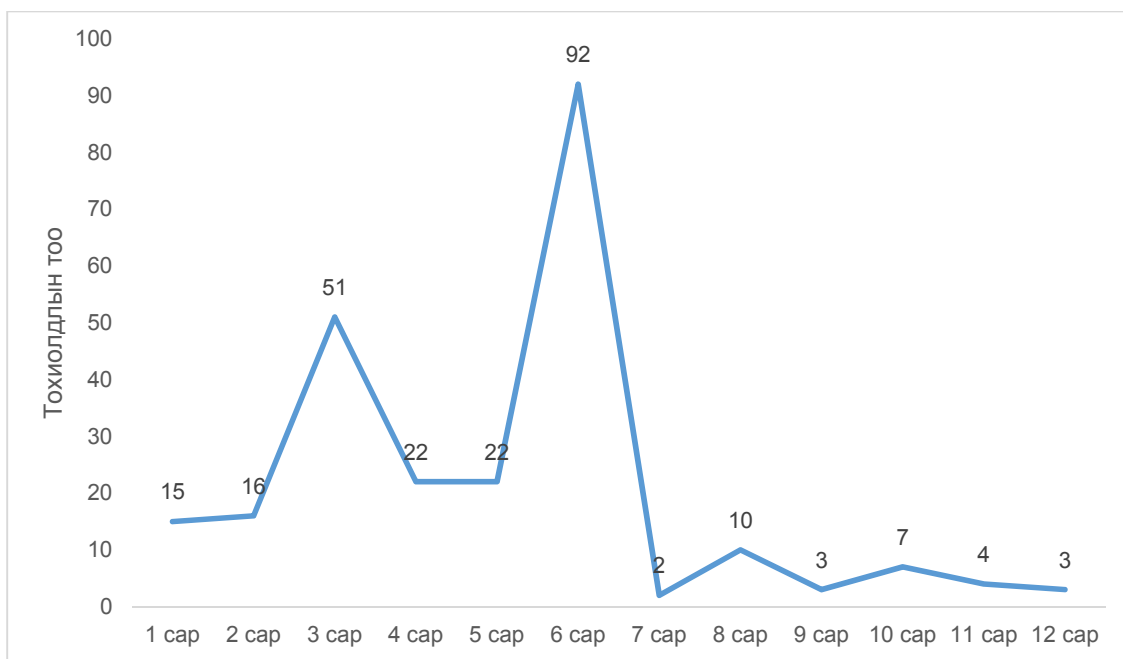
2.6.1 Мал, амьтны галзуу өвчний мэдээлэл

2017 оны жилийн эцсийн байдлаар 15 аймаг, нийслэлд давхардсан тоогоор 123 суманд 247 мал, амьтан өвчилсөн нь өмнөх оноос 7.4% (17)-аар өссөн байна. Үүнээс 85%(210) нь мал, 8.9%(22) нь зэрлэг амьтан, 6.1% (15) нь нохой байна. 6 дугаар сард мал, амьтны өвчлөлийн тохиолдол хамгийн олон бүртгэгдсэн.

Зураг 13. 2012-2017 онд бүртгэгдсэн галзуугаар өвчилсөн мал, амьтны тоон үзүүлэлт

Зураг 14. 2017 онд галзуугаар өвчилсөн мал, амьтны тоог бүртгэгдсэн сараар илэрхийлсэн үзүүлэлт

2.6.2 Галзуу өвчний хүний өвчлөлийн мэдээлэл

2017 онд улсын хэмжээнд 4520 хүн галзуугийн эрсдэлд өртсөний улмаас дархлаажуулалтад хамрагдсан. Үүнээс галзуугийн эрсдэлд өртсөн 169 тохиолдол ЗӨСҮТ-д бүртгэгдэж, 147 хүнийг өртөлтийн дараах дархлаажуулалтад хамруулж, 40 хүнийг ийлдэс эмчилгээнд хамруулсан.

Хүснэгт 18. 2016-2017 оны галзуу өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт

	Аймаг	A82 Галзуу/ Rabies				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2016	2017	2016	2017	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-Өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	0	0	0	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говьсүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-Уул	0	0	0	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		0	0	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	0	0	0	0
Улсын дүн		0	0	0	0	0

2.7 Хумхаа

Манай орон хумхаагийн нутагшмал бүс нутгийн тоонд ордоггүй ч 2009 онд анх зөөвөрлөгдсөн тохиолдол бүртгэгдсэнээс хойш 2009-2017 онд Энэтхэг, БНСУ, Африкийн Конго, Мали, Сerratилион, Гана, Судан зэрэг улсаас зөөвөрлөгдсөн нийт 14 тохиолдол бүртгэгдсэн байна. 2017 онд хумхаагийн сэжигтэй 4 тохиолдол бүртгэгдсэнээс 50% /2/ нь батлагдсан.

Хүснэгт 19. 2016-2017 оны хумхаа өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт

	Аймаг	B50 Хумхаа /Malaria/				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2016	2017	2016	2017	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-Өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	0	0	0	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говьсүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-Уул	1	0	0,1	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		1	0	0	0	0
22	Улаанбаатар	2	2	0	0	0
Улсын дүн		3	2	0	0	0

2.8 Урвах тахал /Холер/

2.8.1 Урвах тахал өвчний хяналтын шинжилгээ

2017 онд урвах тахал өвчний хяналтын шинжилгээгээр нийт 405 нэгж газраас 2012 нэгж материал дээжлэн авч, бичил харах, нян судлалын аргаар шинжлэхэд өвчний үүсгэгч илрээгүй. Нийт сорьцын тоо өмнөх оноос 12.7%-аар, сүүлийн 5 жилийн дунджаас 17.5%-аар өссөн.

Хүснэгт 20. 2012-2017 оны урвах тахал өвчний хяналтын шинжилгээний тоон үзүүлэлт

Сорьцын үзүүлэлт		2012	2013	2014	2015	2016	Сүүлийн 5 жилийн дундаж	2017	Сүүлийн 5 жилтэй харьцуулахад	Өмнөх онтой харьцуулахад
Нийт сорьцын тоо		1426	1345	2137	1872	1785	1713	2012	17.5%↑	12.7%↑
Шинжлэгдхүүн	Арчдас	594	736	1242	852	718	828	998	20.5%↑	40%↑
	Ус	446	452	547	482	553	496	498	0.4%↑	10%↓
	Хүнс	386	150	160	508	342	309	516	67%↑	50.9%↑

2.8.2 Урвах тахал өвчний хүний өвчлөл

2017 онд хүний өвчлөлийн сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдол бүртгэгдээгүй.

Хүснэгт 21. 2016-2017 оны урвах тахал өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт

Аймаг	A00 Урвах тахал /Cholera/				Нас баралт
	Өвчлөл		10,000 хүн амд		
	2016	2017	2016	2017	
1 Архангай	0	0	0	0	0
2 Баян-Өлгий	0	0	0	0	0
3 Баянхонгор	0	0	0	0	0
4 Булган	0	0	0	0	0
5 Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6 Говьсүмбэр	0	0	0	0	0
7 Дархан-Уул	0	0	0	0	0
8 Дорноговь	0	0	0	0	0
9 Дорнод	0	0	0	0	0
10 Дундговь	0	0	0	0	0
11 Завхан	0	0	0	0	0

12	Орхон	0	0	0	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		0	0	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	0	0	0	0
Улсын дүн		0	0	0	0	0

2.9 Денге чичрэг

2017 онд денге чичрэг өвчний сэжигтэй 3 тохиолдол бүртгэгдэж, сэжигтэй тохиолдлын тоо өмнөх оноос 50% /1/-аар өссөн. Батлагдсан тохиолдол гараагүй.

Хүснэгт 22. 2016-2017 оны денге чичрэг өвчний хүний өвчлөл, нас баралт, 10000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшний тоон үзүүлэлт

	Аймаг	A90 Денге чичрэг /Dengue fever/				Нас баралт
		Өвчлөл		10,000 хүн амд		
		2016	2017	2016	2017	
1	Архангай	0	0	0	0	0
2	Баян-Өлгий	0	0	0	0	0
3	Баянхонгор	0	0	0	0	0
4	Булган	0	0	0	0	0
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0
6	Говьсүмбэр	0	0	0	0	0
7	Дархан-Уул	0	0	0	0	0
8	Дорноговь	0	0	0	0	0
9	Дорнод	0	0	0	0	0
10	Дундговь	0	0	0	0	0
11	Завхан	0	0	0	0	0
12	Орхон	1	0	0,1	0	0
13	Өвөрхангай	0	0	0	0	0
14	Өмнөговь	0	0	0	0	0
15	Сүхбаатар	0	0	0	0	0
16	Сэлэнгэ	0	0	0	0	0
17	Төв	0	0	0	0	0
18	Увс	0	0	0	0	0
19	Ховд	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	0	0	0	0	0
21	Хэнтий	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн		1	0	0	0	0
22	Улаанбаатар	0	0	0	0	0
Улсын дүн		1	0	0	0	0

2.10 Шувууны томуу өвчний тохиолдол, тархалт

2017 онд Дэлхийн улс орнуудад шувууны томуугийн А хүрээний H5N1 вирусын хүний өвчлөл (4), зэрлэг болон тэжээвэр шувуудын дундах өвчлөл (146565), А (H7N9) вирусын хүний өвчлөл (756) тус тус бүртгэгдсэн бол А (H5N6) вирусын хүний өвчлөл нэмж бүртгэгдээгүй байна.

2.10.1 2017 онд олон улсад бүртгэгдсэн шувууны томуугийн А (H5N1) вирусын хүний өвчлөлийн тохиолдол ба нас баралтын мэдээлэл

2017 онд шинээр Дэлхийн хоёр улсад өндөр хоруутай шувууны томуугийн А хүрээний H5N1 вирусийн хүний өвчлөлийн 4 тохиолдол бүртгэгдсэнээс 2 нь нас барсан байна.

2003 оноос 2017 онд дэлхийн 16 улсад шувууны томуугийн А (H5N1) вирусийн 860 тохиолдол бүртгэгдсэнээс 454 (52.7%) нь нас барсан Номхон далайн баруун бүсийн улс (*Камбожи, *Хятад, *Лаос, *Вьетнам)-д 2003 оноос хойш 238 тохиолдол бүртгэгдсэнээс 134 (57%) нь нас барсан ба Камбожи улсад нас баралтын түвшин хамгийн өндөр (66%; 37/56) байсан бол 2017 онд эдгээр улсад шувууны томуугийн А хүрээний H5N1 вирусын халдвар бүртгэгдээгүй байна.

Хүснэгт 23. 2003 – 2017 онд ДЭМБ-д мэдээлэгдсэн томуугийн А (H5N1) вирусын халдварын хүний өвчлөлийн тохиолдол, нас баралтын тоон үзүүлэлт

№	Улс	2003-2010		2011-2015		2016		2017		Нийт	
		Т	Н	Т	Н	Т	Н	Т	Н	Т	Н
1	Азербайжан	8	5	0	0	0	0	0	0	8	5
2	Бангладеш	1	0	7	1	0	0	0	0	8	1
3	*Камбожи	10	8	46	29	0	0	0	0	56	37
4	Канад	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1
5	*Хятад	40	26	13	7	0	0	0	0	53	31
6	Жибути	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
7	Египет	119	40	225	76	10	3	3	1	359	120
8	Индонези	171	141	28	26	0	0	1	1	200	168
9	Ирак	3	2	0	0	0	0	0	0	3	2
10	*Лаос	2	2	0	0	0	0	0	0	2	2
11	Мьянмар	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
12	Нигери	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1
13	Пакистан	3	1	0	0	0	0	0	0	3	1
14	Тайланд	25	17	0	0	0	0	0	0	25	17
15	Турк	12	4	0	0	0	0	0	0	12	4
16	*Вьетнам	119	59	8	5	0	0	0	0	127	64
Нийт		516	306	330	143	10	3	4	2	860	454

* Номхон далайн баруун бүсийн улс Тэмдэглэгээ: (Т)-тохиолдол; (Н)-нас баралт

2.10.2 Шувууны томуугийн А(Н5N6) вирусын хүний өвчлөлийн мэдээлэл:

2014 оноос хойш Дэлхийд шувууны томуугийн А(Н5N6) вирусын хүний өвчлөлийн нийт 16 тохиолдол бүртгэгдсэнээс 6 (37.5%) нь нас барсан байна. 2017 онд шувууны томуугийн А (Н5N6) вирусын хүний өвчлөлийн шинэ тохиолдол бүртгэгдээгүй.

2.10.3 Шувууны томуугийн А (Н7N9) вирусын хүний өвчлөлийн мэдээлэл:

2013 оноос 2017 онд дэлхийн улс оронд шувууны томуугийн А (Н7N9) вирусын нийт 1565 тохиолдол бүртгэгдсэн байна. 2017 онд шувууны томуугийн А (Н7N9) вирусын хүний өвчлөлийн (756) шинэ тохиолдол нэмж бүртгэгджээ. Өмнөх оны (128 тохиолдол) мөн үетэй харьцуулахад тохиолдлын тоо 5.9 дахин нэмэгдсэн байна.

2.10.4 Шувууны томуугийн А (Н5N1) вирусын шувууны өвчлөлийн мэдээлэл:

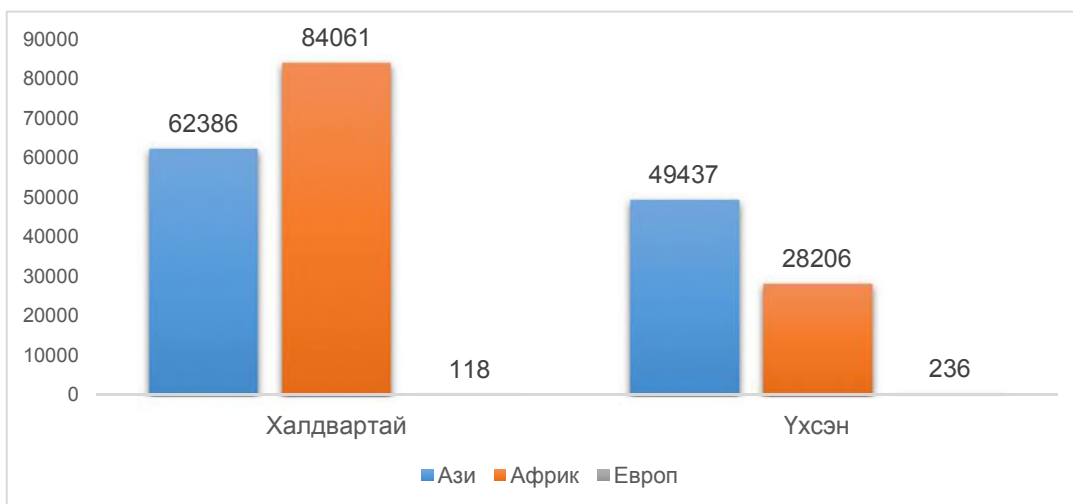
2017 онд шувууны томуугийн А (Н5N1) вирусаар 3 тив (Ази, Африк, Европ) - ийн 17 улсад тэжээвэр болон зэрлэг шувуудын дунд 146565 өвчлөл бүртгэгдэж, 77879 (53.1%) нь үхсэн байна.

Хүснэгт 24. 2017 онд өвчилсөн тэжээвэр болон зэрлэг шувуудын тоо

Тив	Улс	Өртөмхий	Өвчтэй	Үхсэн	Устгасан	Нядалсан
Ази	Бангладеш	326	190	136	0	0
	Камбожи	1027	0	500	0	0
	Хятад	81500	35000	15000	66500	0
	Энэтхэг	2358	41	41	2151	0
	Индонез	0	2169	13327	0	0
	Непал	2192	14	14	2162	0
	Малайз	26	16	15	11	0
	Вьетнам	20157	10325	5855	14302	0
	Лаос	19336	14495	14495	4841	0
Африк	Камерун	24413	21407	21407	4006	0
	Египет	0	55373	0	55373	0
	Нигери	181388	3681	3351	166727	0
	Того	35000	3600	3448	152	0
Европ	Болгар	12188	112	112	12076	0
	Франц	1320	0	120	0	0
	Югослав	0	2	0	2	0
	ОХУ	0	4	4	0	0
НИЙТ		381905	146565	77879	328439	0

Шувууны томуугийн А (Н5N1)-ийн халдвар авсан шувуудыг тивээр нь харьцуулж үзвэл Африк тив хамгийн өндөр буюу 84061 тохиолдлын 28206 (33.5%) нь үхсэн.

Зураг 15. 2017 онд бүртгэгдсэн шувууны өвчлөл, үхэл хорогдлын тоог тивээр илэрхийлсэн үзүүлэлт

БҮЛЭГ 3. ЗООНОЗЫН ХАЛДВАРТ ӨВЧИЙ ДАРХЛААЖУУЛАЛТ

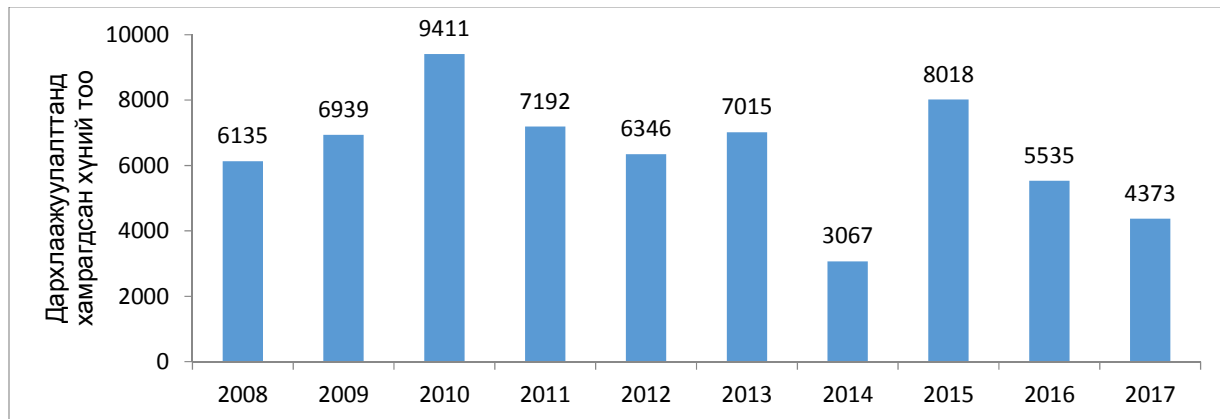
Хүснэгт 25. 2017 оны зоонозын халдварт өвчний дархлаажуулах бэлдмэлийн төлөвлөлт, нийлүүлэлтийн үзүүлэлт

№	Дархлаажуулах бэлдмэлийн төрөл	Захиалсан тоо хэмжээ 2017			Захиалсан тоо 2018 он	
		ХӨДБН	Тархвар судлалын заалтаар	Нийлүүлэгдсэн тоо, хэмжээ 2017	ХӨДБН	Тархвар судлалын заалтаар
1	Галзуугийн эсийн өсгөврийн вакцин	3000 тун/шил	25770 тун/шил	3000 тун/шил	3000 тун/шил	25000 тун/шил
2	Галзуугийн иммуноглобулин	150 тун/шил	280 тун/шил	455 тун/шил	150 тун/шил	310 тун/шил
3	Боом өвчний эсрэг амьд хуурай вакцин	800хүн/тун	Төсөв хүрэлцэхгүйгээс хасав	800 хүн/тун		
4	Тарваган тахлын вакцин	30000 хүн/тун	30040 хүн/тун	30070 хүн/тун	30000 хүн/тун	31040 хүн/тун
5	Хачигт энцефалит өвчний эсрэг эсийн өсгөврийн вакцин	400 хүн/тун	10010 хүн/тун	10420 хүн/тун	400 хүн/тун	21690 хүн/тун
6	Хачигт энцефалитийн ийлдэс	50тун/шил	1500 тун/шил	3050 тун/шил	50тун/шил	2320 тун/шил
7	Боомын ийлдэс	500 тун/шил	10 тун шил			
8	Шар чичрэгийн вакцин	100 хүн/тун			100 хүн/тун	

3.1 Галзуу өвчний дархлаажуулалт

2017 онд галзуу өвчний вакцины нийлүүлэлтийн хугацаа хоцорсонтой холбоотой аймаг, нийслэлийн ЗӨСТ, ЭМГ, эмнэлэг, байгууллагуудын хүсэлт, албан тоотын дагуу тархвар судлалын заалтыг үндэслэн 2965 тун шил вакцин олгов. ЗӨСҮТөвөөс яаралтай захиалгын дагуу 1550 мл галзуу өвчний ийлдэс хүргүүлж вакцины бүрэн тун авалтад хяналт тавьж, ийлдэс эмчилгээнд мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгөн ажиллалаа. Дархлаажуулалтад нийт 4520 хүн хамрагдсан байна.

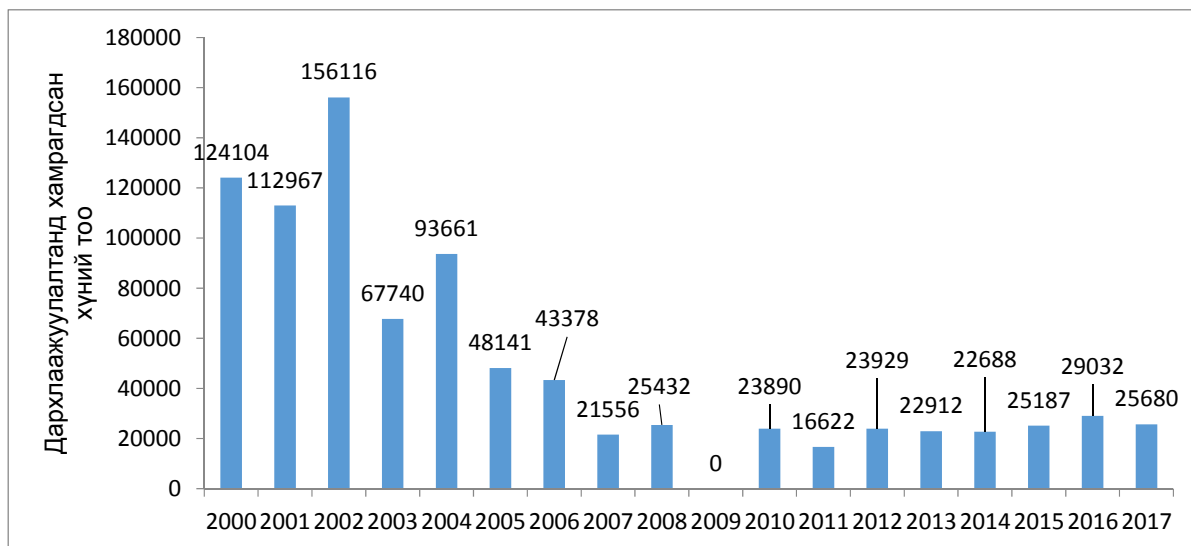
Зураг 16. 2008-2017 оны галзуу өвчний дархлаажуулалтын тоон үзүүлэлт

3.2 Тарваган тахал өвчний дархлаажуулалт

Улсын хэмжээнд тарваган тахал өвчний дархлаажуулалтад 16 аймаг, нийслэлийн 9 дүүргийн 25680 хүн хамрагдаж, хамрагдвал зохих 31740 хүний 87.5%-ийг хамруулсан. Хамралтын хувь 2016 оноос 2.4%-иар буурсан.

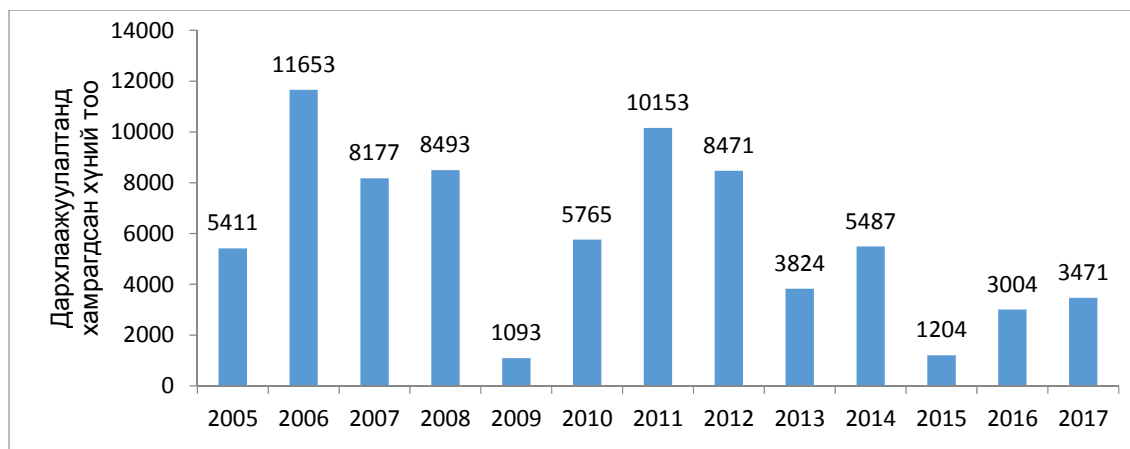
Зураг 17. 2000-2017 оны тарваган тахал өвчний дархлаажуулалтын тоон үзүүлэлт

3.3 Боом өвчний дархлаажуулалт

2017 онд боом өвчний вакцины эхний тун 1100, II тун 696, III тун 3, IV тун 7, V тун 35 давтан тунд 1683, нийт 3500 хүн хамрагдсан бөгөөд хамралт 58.1% байна. 374 хүнд улайж хавдах, толгой өвдөх, халуурах, булчирхай цочих зэрэг дархлаажуулалтын дараах урвал хүндрэл илэрсэн, олон тунтай зэрэг шалтгаанаар хүмүүс хийлгэхэд татгалзах тохиолдол их байдаг тул бүрэн тунгийн хамралт муу байна.

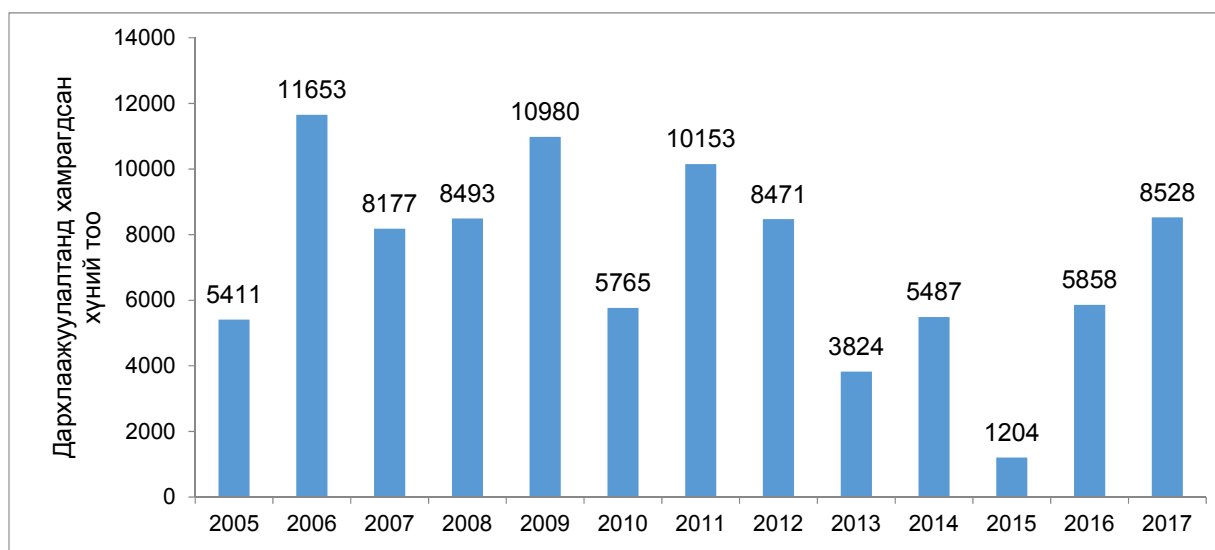
Зураг 18. 2005-2017 оны боом өвчний дархлаажуулалтын тоон үзүүлэлт

3.4 Хачигт энцефалит өвчний дархлаажуулалт

2017 оны захиалгат 8528 хүн тун вакцин хүргүүлэн нийт I тун 3709, II тун 2333, Ш тун 1324, сэргээх тун 1162 хүн хамрагдсан бөгөөд хамралт 96.8% байна. Өмнөх оноос вакцинд хамрагдсан хүний тоо 2670-аар, дархлаажуулалтын хамралт 19.9%-иар өссөн.

Зураг 19. 2005-2017 оны хачигт энцефалит өвчний дархлаажуулалтын тоон үзүүлэлт

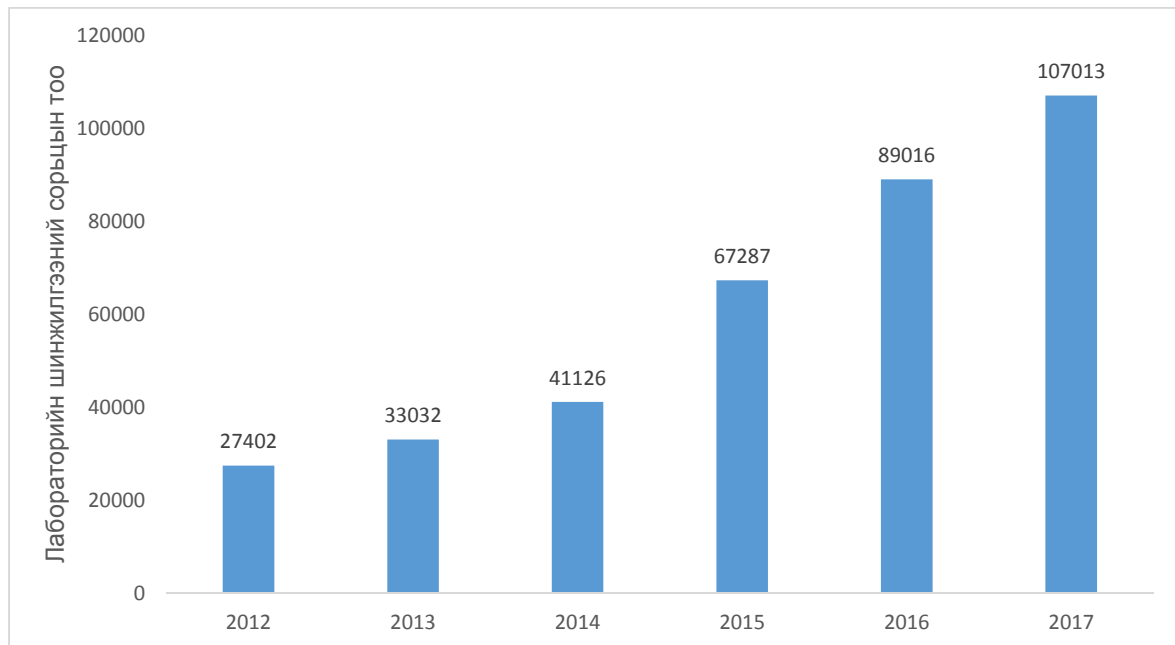

БҮЛЭГ 4. ЛАБОРАТОРИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

4.1 Лабораторийн шинжилгээний ерөнхий үзүүлэлт

2017 онд ЗӨСБайгууллагууд 37 төрлийн зоонозын халдварын 107013 сорьц материалыг шинжилсэн нь өмнөх оныхоос 20.2 %-аар өссөн байна. Үүнээс 65%-ийг молекул биологийн аргаар, 19%-ийг нян судлалын аргаар, 10%-ийг ийлдэс судлалын аргаар, 6%-ийг биологийн аргаар тус тус шинжилсэн.

Зураг 20. 2012-2017 оны лабораторийн шинжилгээний тоон үзүүлэлт

БҮЛЭГ 5. АРИУТГАЛ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ, БИОҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

2017 онд 30 төрлийн 127 серийн 1369.4 л үндсэн тэжээлт орчин, үндсэн уусмал үйлдвэрлэснээс төвийн чанарын хяналтын лабораторит шалгуулахад сериэр нь тооцвол 97,3 % нь чанарын шаардлага хангасан дүнтэй гарсан. Үүнд:

- 30 төрлийн 127 серийн 1369,4л үндсэн тэжээлт орчин
- 141 төрлийн 448 серийн 183 л ялган оношлох тэжээлт орчин
- 143 төрлийн 317 серийн 485.1 л будаг урвалж уусмал
- 11 төрлийн 13 серийн 18408ш будаг шингээсэн цаас
- 3 төрлийн 3 серийн 514мл 1604380 оношлогооны бактериофаг үйлдвэрлэн чанарын хяналтын лабораторит шалгуулсан.

Төвийн лавлагаа лабораторит 134 удаа 9730ш петрийн аяга, 146 удаа 8473ш хуруу шил, флконтой 14 удаа 116ш тэжээлт орчин, будаг, урвалж, уусмалыг савлан нийлүүлсэн.

Салбар ЗӨСТ-үүдийн 2017 оны захиалгыг хүлээн авч нэгтгэн, календарчилсан төлөвлөгөөг гарган захиалагын дагуу 14 аймгийн ЗӨСТ-үүдэд бүтээгдэхүүнийг бэлтгэн нийлүүлсэн Үүнд:

- 18 төрлийн 159 серийн 351.1л үндсэн тэжээлт орчин
- 147 төрлийн 147 серийн 63.21л ялган оношлох тэжээлт орчин
- 18 төрлийн 121 серийн 139.8л будаг урвалж уусмал
- 5 төрлийн 5 серийн 7060ш будаг шингээсэн цаас
- 3 төрлийн 3 серийн 176мл фаг
- 2 төрлийн 2 серийн 217.35гр химийн бодисын нийлүүлсэн

Лабораторийн судалгаа шинжилгээний ажилд зориулан *Cryptosporidium* төрлийн эгэл биетэн өсгөвөрлөх “Excystation media”, Боррелиоз өсгөвөрлөх BSK тэжээлт орчин, Хулгана тахал өсгөвөрлөх Серовын хатуу тэжээлт орчин, оксидазын нэг бүрдмэлт урвалжийн орц найрлагыг нь судлан үйлдвэрлэлд шинээр нэвтрүүлсэн.

Хүснэгт 27. 2016-2017 оны биоүйлдвэрлэлийн лабораторид үйлдвэрлэсэн биобэлдмэлийн тоон үзүүлэлт

№	Үйлдвэрлэсэн биобэлдмэлийн төрөл	2016	2017
1	Үндсэн тэжээлт орчин	1284.84 л	1369.4л
2	Ялган оношлох тэжээлт орчин	219.462 л	183л
3	Будаг урвалж.уусмал	606.9	485.1
4	Будаг шингээсэн цаас	24582 ш	18408 ш
5	Фаг	720 мг	514 мл

Хүснэгт 28. 2016, 2017 оны ариутгал халдваргүйтгэл, цэвэрлэгээний үйл ажиллагааны тоон үзүүлэлт

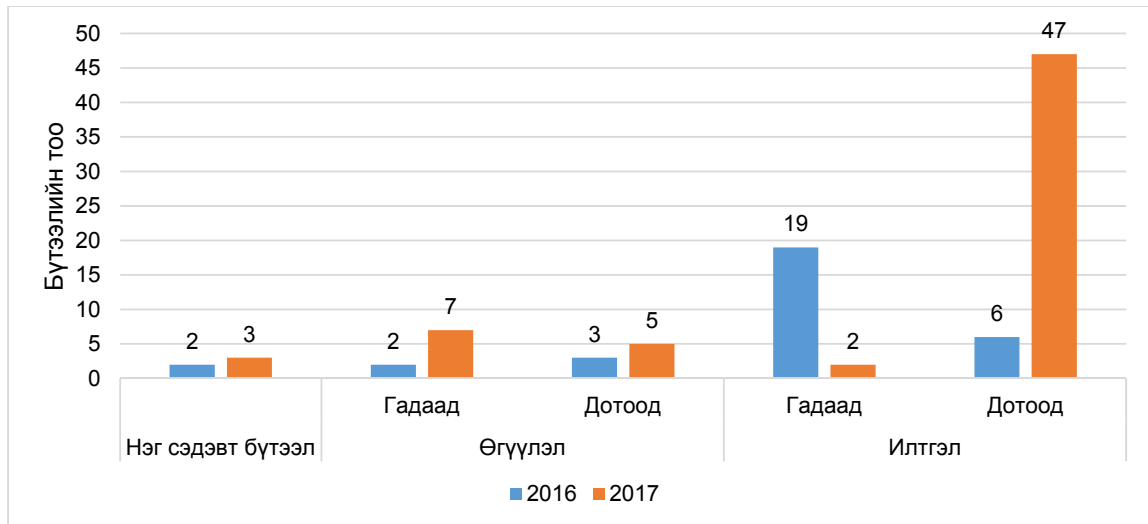
Үзүүлэлт		Хэмжих нэгж	2016	2017
Халдваргүйтгэсэн материалын тоо		Ширхэг	20164	18067
Хуурай халуунаар ариутгасан		Ширхэг	48150	127116
Цэвэрлэж халдваргүйтгэсэн талбай байнга		М ²	1860082	141364
Угаасан шилэн эдлэл		Ширхэг	50576	57514
Хатаасан шилэн эдлэл		Ширхэг	44412	45839
Шинжилгээнд бэлтгэсэн	бөглөө	Ширхэг	5344	5566
	тампон	Ширхэг	5036	4680
	цаасан уут	Ширхэг	1814	728
	маск	Ширхэг	563	586
Зарцуулсан химийн бодис	Жавелион	Таб	9568	10867.5
	Виркон-С	Гр	9520	13660
	Хлорын шохой	кг	34	34
	Устөрөгчийн хэт исэл	л	175	174
	Сурфаниос премиум	л	8	14370

БҮЛЭГ 6. ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭ, СУРГАЛТ, СУРТАЛЧИЛГАА

6.1 Эрдэм шинжилгээний ажил

2017 онд Зоонозын өвчин судлах байгууллагуудаас эрдэм шинжилгээний илтгэл дотоодод 47, олон улсад 2, эрдэм шинжилгээний өгүүлэл гадаадад 7, дотоодод 5 –ыг тус тус хэлэлцүүлсэн.

Зураг 21. 2016-2017 оны эрдэм шинжилгээний ажлын тоон үзүүлэлт

ЗӨСҮТ-ээс хоёр жил тутамд уламжлал болгон зохион байгуулдаг “Зоонозын халдварын тулгамдсан асуудал” олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлыг зохион байгуулж, “Зоонозын өвчний тулгамдсан асуудал”, “Сэлэнгэ аймгийн нутаг дэвсгэрт хийсэн хачгаар дамжих халдварын судалгаа”, “Зоонозын халдварт өвчний шинжилгээ, судалгаа”, “Халдварт өвчин судлалын Монголын сэтгүүл”-ийн 2017 оны V дугаар зэрэг бүтээлүүдийг эмхэтгэн гаргасан.

Зураг 22. “Зоонозын өвчний тулгамдсан асуудал” олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал, 2017 он

6.2 Сургалт, сурталчилгаа

6.2.1 Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн сургалт

Хүснэгт 29. 2017 оны эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн сургалтын тоон үзүүлэлт

Сургалтын төрөл	Давтамж, хамрагдсан мэргэжилтний тоо
Мэргэшүүлэх сургалт /“Зоонозын өвчин судлал”, “Эмнэлгийн ариутгал судлал”/	35 мэргэжилтэн
Ажлын байрны дагалдан сургалт	11 мэргэжилтэн
Сэдэвчилсэн сургалт	3 удаа 33 мэргэжилтэн
Тасралтгүй сургалт	21 удаагийн сургалтанд 698 (давхардсан тоогоор) мэргэжилтэн
Зайн сургалт	3 удаагийн сургалтанд 268 мэргэжилтэн
Багц цагийн сургалт	2 удаагийн сургалтанд 335 мэргэжилтэн
Гадаад сургалт	7 улсад 10 мэргэжилтэн

6.2.2 Хүн амын дундах сургалт, сурталчилгаа

2017 онд ЗӨСҮТ-ээс 27 удаагийн лекц, 370 удаагийн яриагаар нийт 4750 хүнд аман хэлбэрээр сургалт, сурталчилгаа хийсэн. Радио, телевизийн нэвтрүүлэг, кино сурталчилгаа хийсэн тоо 110 болж, өмнөх оноос 39.2%/31/-аар, хэвлэлд нийтлүүлсэн сэдвийн тоо 39 болж, өмнөх оноос 18.2%/6/-аар тус тус өссөн.

Хүснэгт 30. 2017 онд ЗӨСҮТ-ээс зохион байгуулсан эрүүл мэндийн сургалт, сурталчилгааны тоон үзүүлэлт

Нийт байгууллагын тоо		25	
Аман ухуулга	Нийт хүний тоо		4750
	Нийт заасан цагийн тоо		496
	Лекц	Удаа	27
		Хамрагдсан хүний тоо	1811
	Яриа	Удаа	370
		Хамрагдсан хүний тоо	2800
Хэвлэлийн сурталчилгаа	Радио телевизийн нэвтрүүлэг, кино сурталчилгаа хийсэн тоо	110	
	Хэвлэлд нийтлэгдсэн сэдвийн тоо	39	

	Боловсруулсан лекц, яриа сэдвийн тоо	32
Тараасан санамжийн тоо		16183
Зурагт хуудас		2713
Бусад CD, ном, гарын авлага		664

6.2.3 Цахим хуудасны үйл ажиллагаа

ЗЭСҮТ-ийн цахим хуудасны шинэчлэлт, хөгжүүлэлтийг байнга хийж, нийт 675 мэдээг нийтэлсэн бөгөөд мэдээний тоо өмнөх оноос 8.9%/55/-аар өссөн. Хандалтын тоо 243163-т болж, өмнөх оноос 20.2% /40849/-аар өссөн.

Хүснэгт 31. 2015-2017 оны цахим хуудасны мэдээ, хандалтын тоон үзүүлэлт

Үзүүлэлт	2015	2016	2017
Мэдээний тоо	250	620	675
Хандалтын тоо	49548	202314	243163

Зураг 23. 2017 онд төвийн цахим хуудсанд ЗӨСТ-үүдийн нийтлүүлсэн мэдээний тоо

